

LIETUVIAI AMERIKOJ.

Parasze Fr. Jonas.

— Tasa. —

Shamokin'o aprubys.

Northumberland county.

Shamokin.

Pat pradžioj 1869 metų, Sausio mėnesij, kaip priminėme, agentas „Philadelphia and Reading“ kompanijos prikalbino keletą isz anų lietuvių, kurie į New Yorką atvažiavo da rudenop metų 1868, kad važiuotu į Shamokin'ą dirbti tiesiamajo tuom kart tos kumpanijos geležinkelio.

Pirmi keturi atvažiavo: Selvestras Bruožis nuo Gražiszkių, Ignas Kazlauckas isz Juodelių, nuo Liudvinavo, Pranas Brazauckas ir Mikalauckas isz Pažerių, nuo Alvito. Padirbę sunkiai dieną, jie tą darbą metė ir pėsti manė grįžti atgal į New Yorką. Atėjo į artymą „peczę“ Excelsior, kur netyčia užėjo tulą lenką — poznanietį, tas juos sugražino atgalios į Shamokin'ą ir prikalbino, kad eitu dirbti į angliakasyklas. Tie tai buvo pirmutiniai lietuviai apsigyvenę „Shamukuose“, kaip tą miestą lietuviai vadina).

Paskiaus czion atvažiavo: Kazys Narviczius, Vincas Naujalis ir Mikas Tvarauckas (tikrius Navickas). Da paskiaus: Juozas Czernikas, Selvestras Rokosz (Ragaiszius), abu isz Visztyczio, ir Antanas Szesztokauckas isz Mockavos. Szie trys paskutiniai isz New Yorko pėsti nukeliavo kur ten ties

1) Žinios gantos nuo Sel. Bruožio ir kitų.

Danville, Pa., kur per tris mėnesius dirbo prie geležinkelio „Delavar Lackawanna and Western“, o iš ten atėjo į Shamokin'ą pavasarį 1869 metų. Tuose pat metuose randam „Shamukuose“: Andrių Ženulį, Kristupą Kellerį, lietuvius protestonus nuo Rudominos, Kazį Dambraucką ir Juozą Szmigelskį nuo Liubavo, Joną Andriukaitį nuo Rudaminos, Vincą Kaminską nuo Vilkavisztkio, Vincą Naujalį nuo Virbalio, Praną Verbylą, Praną Brazaucką, Motiejų Uždylą. Joną Žukaucką, Simą Valentinavyczių, Joną Zubrį, Andrių Asiejavyczių, Igną Zbaraucką, Juozą Grikietį, Adomą Grigaitį ir kelis kitus. Su szejmyna pirmutinis čia apsigyveno Juozas Adomaitis, paeinąs iš Liudvinavo gminos. Viso lietuvių, kurie 1897 metuose dirbo Shamokin'e, galėjo buti netoli į 30 vyrų¹).

Darbams prie geležinkelio pasibaigus, daugumas iš lietuvių išvažinėjo į kitas vietas, bet daug pribuvo į Shamokin'ą ir naujų. Metuose 1871 czion užsidėjo pirmutinė lenkiszka-lietuviszka pagalbinė draugystė, po vardu szv. Vaitiekaus²). Tuose pat metuose, atvažiavęs iš Rymo jaunas lenkų kunigas, pravarde Goch, stengėsi sutverti pirmutinę lenkiszka-lietuviszką parapiją. Pasirodė, kad lietuvių „Szamukuos“ tasyk buvo daugiau nei lenkų, ant szimto netoli vyrų parapijonų, lietuvių pripuolė į 60. Vedusių buvo menkai. Po kunigui Gochui, metuose 1872 lenkiszka-lietuviszką Shamokin'o parapiją apėme lietuvis kunigas Juszkevyczius, o po jo 1874 metuose kunigas Kuncza, teipgi lietuvis³).

Da iki 1879 metų „Szamukai“ užima vis žinią, bene tik vieną iš pirmutinių vietą, terp lietuviszkųjų Amerikos kolonijų. Minėtuose metuose Mikas Tvarauckas uždėjo czion pirmą Amerikoj lietuviszką spaustuvę ir išleido laikrasztį, po vardu „Lietuviszka Gazieta“, taikomą prie reikalų savo draugų darbinįkų. Gazieta, išėjus 12 ar 14 numerų, nupuolė, o spaustuvė sudegė. Nuo to laiko įtekmė lietuvių czion pradėjo pulti, o kilo įtekmė ir skaitlius lenkų, ypatingai iš Mozu-

1) Žinios suraszytos J. Bapkaucko.

2) Dziennikarstwo Polskie, st. 43 — Lenkai apart to turėjo tuom laiku jau ir antrą draugystę „Gmina Polska“, Chicagoj, Ill., užsidėjusia da m. 1867, prie tos prigulėjo daugiau Szlionzakai.

3) Lenkiszkos Shamokin'o parapijos rekordai.

rijos, kurie pradėj emigruoti į Ameriką nuo laiko rusiszkai-turkiszkosios karės.

Daugumas lietuvių iszėjo isz Shamokin'o į Danville, Pa., miestelį padėtą ant Susquehannės, keliolika mylių nuo Shamokin, kur tuom kart prie tenykszczių geležinių dirbtuvių pu-sėtinai dirbo. Pirmutinis iszskraustė į Danville Kristupas Kelleris, mokąs vokiszkai, paskui jį perėjo į ten Jonas Andriukaitis ir Jonas Bapkauckas. Metuose 1871 ir 1872 Danville skaitės už didžiausią lietuviszką kolioniją Amerikoje, buvo ten į 200 vyrų lietuvių. Darbams vienog Danville susstojus, miestas pradėjo pulti ir lietuviai iszskraustė tai į pavietą Luzernės, tai į Schuylkill'o tai vėl nekurie grįžo atgal į Shamokin'ą.

Tuom tarpu „Szamukuose“ gaspadoriavo vieni lenkai. Atvykęs metuose 1878 isz Poznaniaus lenkiszkas kunjgas F. Klionowski, užbaigė statyti pradėtą da kunigo Juszkevycziaus murinę bažnyčią, dapirko daugiau žemės, įstatė murinę mokslainę, kleboniją, — vis už sudėtinius lenkų ir lietuvių pinigus. Lietuviai maiszės su lenkais iszvien: prie naujai užsidėjusių draugyszczių raszės be skirtumo, nebesant lietuva'czių, daugelis vedė paczias lenkes.

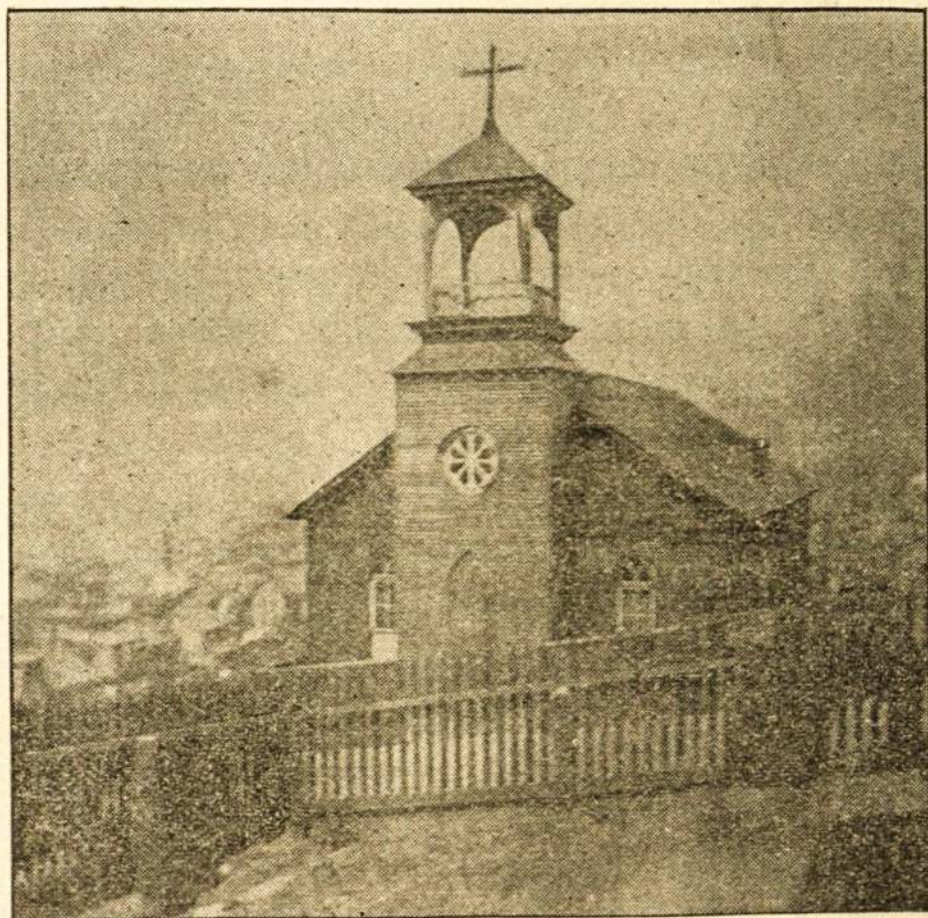
Tiktai nuo 1885 metų, kad emigracija Lietuvoje neiszpaskytais dideliai pakilo, sumažėjęs Shamokin'o lietuvių skaitlius vėl pradeda daugintis. Tame tai laike susitveria czion lietuviszkai-lenkiszka draugystė szv. Juozapo, o paskiau grynai lietuviszka szv. Jurgio. Del klausymo velykinės iszpažinties lenkų kunjgas priveistas yra parkviesti kunjgą mokantį lietuviszkai.

Aplinkui daugelije vietų jau buvo susitvėrusios lietuviszkos parapijos. Metuose 1892 atsibuvo paszventinimas kampinio akmenio lietuviszkos bažnyczios Mount-Carmel'ij. Shamokin'o lietuviai ir buvo ant parodos užpraszyti, bet lenkų kunjgas draudė, kad lietuviszkosios draugystės į Mount-Carmel'į nevažiuotu. Nuo tada Shamokin'o lietuviai pradėjo mislinti, kad nuo lenkų atsiskirtu ir tuos pinigus, ką duoda ant lenkų bažnyczios, dētu ant savosios. Galop. metų 1892 parapija jau buvo susitvėrusi.

Parapija Sziadien parapijinis turtas isznesza:

Žemės septyni lotai ¹⁾ vertės į	—	—	\$2.100
Bažnytėlė, kuri, įstaczius kaip prigul bažnyčią, bus apversta ant mokslinės	—	—	\$1.070
Kapinynas 2½ akro ir bažnytiniai daigtai į			\$1.000
			—————
			\$4.170

Prie uždėjimo parapijos daug prisidėjo kunigas M. Peža, tuom laiku Mount-Carmel'io klebonas. Metuose 1896 prie bažnyčios buvo atidaryta parapijinė moksleinė, bet mokytui vietą apleidus, mokinimas tuom tarpu likos sustabdytu.

SHAMOKIN'O LIETUVISZKA BAŽNYCZIA.

Draugystes pagalbinės randasi dvi:

Szv. Furgio, užsidėjusi metuose 1889, kurios konstitucija spaudinta lenkiskai ir lietuviszkai rodo, jog anoji buvo už-

1) Lotas (lot), gabalėlis žemės mieste, paskirtas del budavojlmo namų, paprastai nuo 25 iki 35 pėdų platus ir nuo 100 iki 120 pėdų ilgas.

dēta su mieriumi, „kad narodas Lietuwyszkas ir lenkiszkas... galetu susyryszt mazgu bloliszkos meiles.“ Draugystē szv. Jurgio skaito į 60 sąnarių.

Szv. Mykolo, seniaus. prie lenkiszkos parapijcs buvusi draugystē szv. Juozapo, prie kurios prigulējo ir daug lenkų. Lietuviszka parapijai susitvėrus, lietuviai palikę lenkams Juozapinēs draugystės pinigų, karuną ir charterį (charter), patys užsidėjo naują draugystę po tuom pat vardu ką ir parapija metuose 1893. Draugystē szv. Mykolo skaito sziądien per 100 sąnarių.

Politiszkas neprigulmingas kliubas, užsidėjęs 1897 m.

Metuose 1894 buvo užsidėjusi draugystē jaunujų po vardu „Lietuvos vyrai“, kuri ketino buti kareiviszka, vienog del stokos sąnarių neilgai gyveno. Shamokine jau nuo 1893 metų laikosi „Susiv. L. A.“ kuopa.

Lietuviszkų „biznierių (businessman) Shamokin'e sulyginant yra suvis neperdaug: vienas graborius (undertaker), trys saliuņkai (saloon-keeper), dvi krautuvēs valgomų daigtų, vienas mėsinjkas ir apie ar du sziaucziai. Yra Shamokin'e taipogi lietuviszkas daktaras.

Turinczių savastis-prapertes (property), lotus ir namus, yra jau daug daugiaus — suskaityta 43, su netoli 109.200 dolerių vertēs, ant tų skolos gali buti į 12.000 dol. Turtingiausias lietuvis Shamokin'e savo nepajudinamą turtą skaito ant netoli 15.000 dol. 1)

Daugiausiai lietuviai gyvenantiejie Shamokin'o apygardėj paeina isz Dzukijos, teipgi nuo Liubavo ir Visztyczio, parubezių Mozurijos. Isz tų daugelis, ypatingai ką nuo seniai Shamokin'e gyveno, bažnyczios ir draugysczių reikaluose laikosi po sziai dienai su lenkais. Isz Žemaitijos lietuvių yra septynios szejmynos ir į 29 pavieniai vyrai. Lietuvių protektionų teipgi randas czia apie penkios szejmynos ir keletas pavienių. Paeina tie visi isz Didziosios Lietuvos.

Keliolika metų atgalios atvažiavo į Shamokin'ą buvęs Paryžiuje pusmozuris Godlevskis; pas jį teipgi apsigyveno atvažiavusi isz Londono jo sesuo, su kuria jis iszvien pradėjo

1) Skaitlius rinko J. Stoczunas, B. Daugelevyczius ir kiti.

propaguoti tarp Shamokin'o lietuvių ir lenkų mokslą sektos „biblistu“. Daugiausiai pasekėjų atrado tarpe lietuvių ir lietuviszkųjų mozurų. Iš lietuvių dabartiniame laike laikos' su biblistais apie keturias ar penkios szejmynos ir pora pavienių. Godlevskis yra jų perdētiniu. Ant susirinkimų, kurie atsilicka Godlevskio namuose, biblistai skaito ir aiskina bibliją, laužo duoną ir geria vyną. Patsai Godlevskis dirba anglakasyklose.

Apielinkēse Shamokin'o yra keletas lietuviszkų szejmy-
nų naujai užsidėjusiame miestelij Brady, keletas peczėj Ex-
celsior, ir Swamp.

S. BRUOŽIS, pirmiaus atvažiavęs lietuvis į Shamokin'o ir Mt-Carmel'io apygardę.

Mount-Carmel.

Pirmutinis iš lietuvių „Mount Carmiuose“ apsigyveno Selvestras Bruožis, tas pats, ką vienas iš pirmiausių atvažiavo į Shamokin'ą. Buvo tai metuose 1869. Lenkų iš Poznaniaus tuom laiku buvę jau czion apie ar keturios šeimynos. Toliaus apsistojo čia lietuviai: Jonas Jankys su sunumi, Antanas Alevyczius, Mikas Ambrazis iš Pažerėlių, Motiejus Botyrius, Juozas Stankevyczia, Pranas Prapuolenis, Juozas Žilinskas (išvažiavęs į Texas) ir kiti. Su šeimyna pirmas į Mount Carmel'į atvyko Juozas Janavyczia iš Simno. Pirmutinę svodbą visoje szitoje apielinkėj kėlė Selvestras Rokosz, apsivedė su lenkyte. Iš vertelgų (biznierių) pirmutinis lietuvis buvo Jokubas Matulis, apsivedęs su vokietaite, kurs sandė nuo anglo karczemos kelnorę. 1)

Kada da kunigas A. Strupinskas gyvenė kliosztoriuje ties New Yorku, lietuviai atvykę iš Europos jį atlankydamo, ir jei klausdamo rodos kas link darbo, jis siuntė į Mt-Carmel'į ir Shamokin'ą, sakydamas, kad tent ras jau diktai lietuvių, su kurių roda ir pagalba bus lengviaus gauti darbą²⁾. Kad skaitlius lietuvių ir lenkų pasididino, kunigas Strupinskas atvažiudavo į „Mount-Carmius“ ant misijos, pirmiaus iš Chester'io, o paskiaus iš Shenandoah'rio.

Vėliaus ir czion lenkai žimiai pradėjo skaitliuje lietuvius pervirszinti. Lietuviai raszėsi prie lenkiszkių draugysezių, prie parapijos, mokinosi lenkiszikai kalbėti, vedė paczias lenkes. Del atlikimo dvasiszkių reikalų del nemokanczių arba menkai mokanczių lenkiszikai lietuvių, lenkų kunigas ir nekvietė kunigą lietuvi, tik užsipraszydavo kunigą Lenarkevicz iš Shenandoah'rio, lenką, pramokusį truputį lietuviszkai. Teip lietuviai maiszės' su lenkais net iki metų 1892. Prie atsiskyrimo daugiausiai prisidėjo draugystė szv. Petro ir Povylo.

Parapija lietuviszka Mount-Carmel'ij po vardu „Szv. Kryžiaus“, užsidėjo rudenop 1892 metų. Tuose pat metuose likos pastatyta ir bažnyczia. Viso labo tada suraszyta lietuvinikių, skaitant su mažais, per tris szimtus. Pirmu Mount-Carmel'io klebonu buvo kn. M. Peža.

1) Žinios gautos nuo S. Bruožio, S. Rokosz, M. Botyriaus ir kitų.

2) Žinios gautos nuo M. Janavycziaus, J. Bapkaucko ir kitų.

Parapijos turtas dabartiniame laike isznesza:

Žemės keturi lotai, prie „6-th and Poplar ulyčių“	į	\$2.100
Bažnyčios kontraktas	— — —	6.000
Kontraktas mokslinės	— — —	900
Daigtai bažnyčioj ir klebonijoje	— —	1.200
		—————
		\$9.200

Ant to skolos yra nepilnai \$2.000. „Mt Carmiy“ bažnytėlė yra neperdidė, medinė. Viduryj szviesi, patogi. Du gražus szaliniai altoriai įtaisyti per jaunų vaikinų rupestį. Apdabinti per rupestį moterų draugystės „Ražancziaus szv.“ prie kurio priguli į 45 sąnariai.

Mokslinė prie parapijos atidaryta 1894 m.; vaikucziai buvo kviecziami, kad eitu mokintis subatos dienomis, kada publiszkas mokslines (public school) nebelanko. Metuose 1895 ir 1896 mokslas buvo vedamas per isztisą laiką, bet 1897 metuose del stokos mokintojaus buvo sustabdinta. Dabartiniame laike vaikai ateina mokintis vėl lietuviszkai vien tik subatomis.

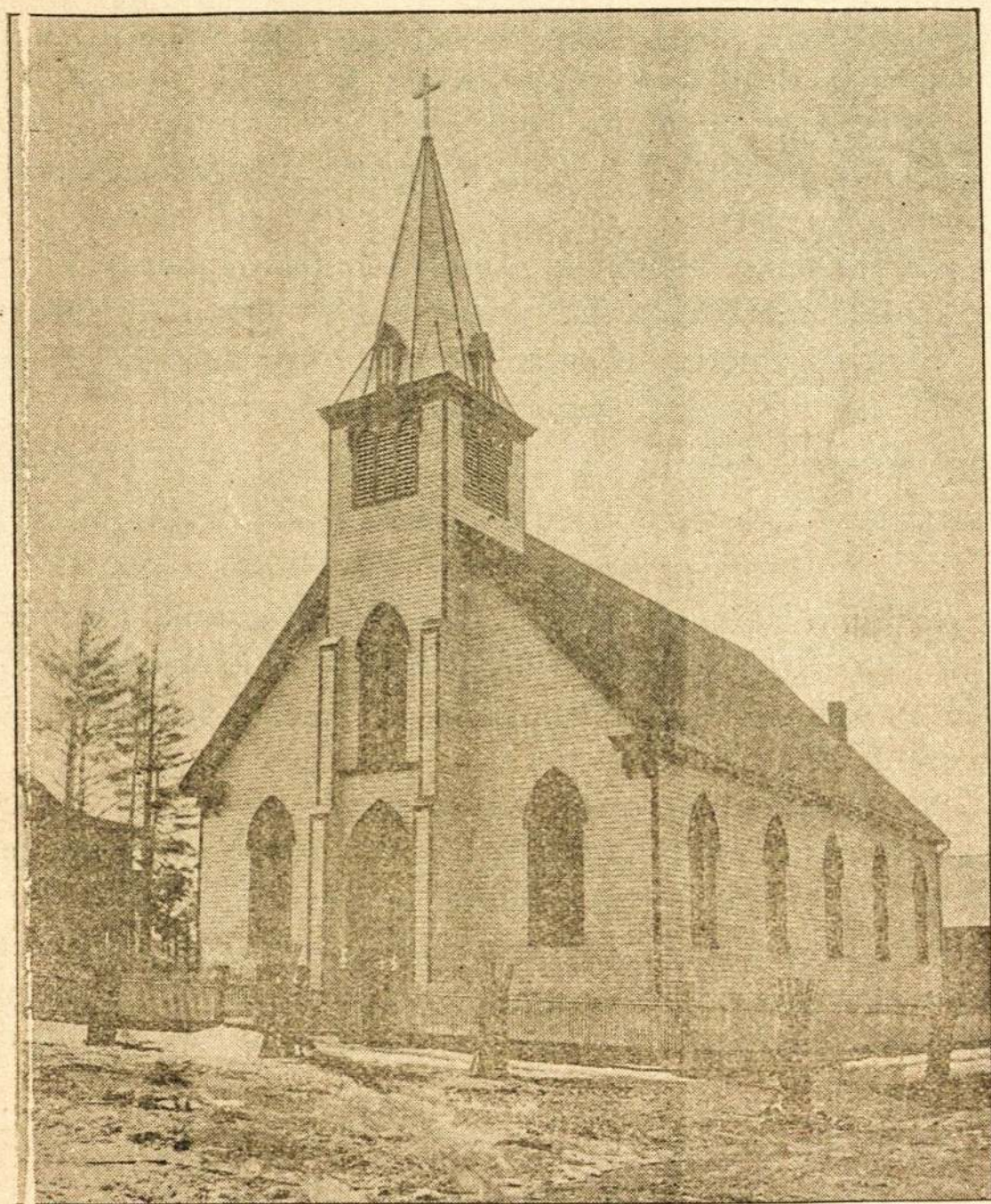
Draugystes yra trys: dvi bažnytinės broliszkos pagalbos — szv. Petro ir Povylo ir szv. Kazimiero ir viena broliszkos pagalbos citizens.

Szv. Petro ir Povylo užsidėjo metuose 1887, nors prigulėjo prie lenkiszkos parapijos, buvo vienog grynai lietuviszka. Konstitucija spaudinta vien lietuviszkoj kalboj. Priguli prie draugystės dabartiniame laike apie 68 sąnariai.

Szv. Kazimiero užsidėjo m. 1892. Skaito į 55 sąnarius.

Citizens-draugyste uždėta 1893 m. Draugų turi į 60.

Besiorganizuojant Schuylkill'o aplinkinėj lietuviszkajai szakai „United Mine Workers“ (angliakasių susivienijimui), „Mount-Carmiuose“ buvo susitvėrusi skaitlinga kuopa, kuri vienog greit suiro. — Kadangi czia gan' tvirtai laikėsi kuopa „Mokslo Draugystės“, tai pairus, susitvėrė isz teip vadinamų valnamanių pagalbinė draugystė „Žvaigždė Liuosybės“, prie kurios prigulį į 51 sąnarių. Dabartės tveriasi partija cocijalistų.

MT-CARMIU liet. szv. Kryžiaus bažnyčia.

Materijališkai lietuviai Mount-Carmelij užsilaiko gan' gerai. Randasi čia viena kriauczių sziopa (taylor-shop), kurioj dirba apie penki darbinįkai, yra du sziaucziai, viena krautuvė rakandų (furniture store), dvi pardavynės valgomų daigtų (grocery store), isz kurių vienoj dirba net septyni lietuviai, viena drapanų prekystė, viena krautuvė nesvaiginančių gėrymų (temperance holesale), viena krautuvė gėrymų svaiginančių (liquor holesale), ir trylika lietuviszkų „saliunų“ arba karczemų.

Dvylika isz „saliunų“ turi savo namus, kurių vertė isznesza maž daug į	—	—	—	\$86.500
Szeip „bizniərių“ nepajudinamas turtas isznesza į				21.000
Isz mainierių turi savo namus net 67, kurių savastis esant verta į	—	—	—	123.200
				\$230.700 1)

„Mount-Carmių“ lietuviai daugiaus paeina isz Dzukijos, teipgi yra daug isz pietinės dalies Vilkavisztkio pavieto. Žemaczių skaitosi bene į 62 ypatas. Lietuvių protestonų yr' dvi szejmynos.

Reikia užtėmyti, kad apie deszimts szejmynų ir į penkioliką pavienių vyrų „Mount Carmiuose“ suvis nepriguli prie jokios bažnyczios ir formaliszkai neužlaiko jokio tikėjimo. Anie tveria teip kaip ir atskyrią sektą. Ant vienų isz protestoniszku kapinių turi nusipirkę sklypą žemės ir ten, jei kurs numirsza, kavojasi. Jie tai užlaiko aną draugystę „Žvaigždė Liuosybės“.

Keturios mylios nuo Mt. Carmel randas miestelis Centralia (taria Centrelē), yra ten keliolika szejmynų, viena lietuviszka krautuvė ir viena karczema. — *Locust Gap'e*, dvi mylios nuo Mt-Carmel, kaip pasakoja, kitados buvę į 18 lietuviszkų szejmynų ir daug pavienių. Vietinis katalikų bažnyczios kunįgas, vokiety, mokėjo sziek tiek lietuviszkai, lietuviai net isz Shenandoah'rio ir Mahanoy City į čia vaikszciojo ant atlaidų. Dabartės *Locust Gap'e* gyvena bene tik viena szejmyna. 2)

1) Skaitlius rinko A. Kizlaitis ir kiti.

2) Žinios paduotos Kar. Miliaucko ir kitų.

Teip persistato kolonijos Northumberland pavieto. Nuo Shamokino į Mt-Carmel skaitos 8 angl. mylios, kelio nuo Mt-Carmel į Centralia keturios mylios. Viso tame apybuoj yra į 30.000 gyventojų. Lenkų yr' į 7.500; daug yra rusinų ir slovaku. Lietuvių tarp tų visoj toj aplinkinėj rasime, skaitant pagal velykinę iszpažintį 1897m., pagal suraszą parapijinį 1898 m. ir szejp pagal rinktas žinias.

<i>Shamokine</i> : vyrų ir moterų į	--	—			327
Vaikų ir kudykių į	—	—	—	—	133
Prigulinczių prie lenkų ir nebuvusių prie iszpažinties į					103
Prigulinczių prie biblistų ir lietuvių protestonų į					28
					—
					591
<i>Mt-Carmelij</i> : vyrų	—	—	—	—	341
Moterų	—	—	—	—	151
Vaikų ir kudikių į	—	—	—	—	305
Prigulinczių prie lenkų į					28
Protestonų ir n'einanczių prie iszpažinties į					65
					—
					890
					591
					—
					1481

Tokių budu lietuvių czion randas per $4\frac{1}{2}\%$. Kaip jau priminiau, su lenkėmis yra susimaisziusių gana daug, su airėmis apsivedusių tik apie ar trys, ar keturi, su vokiete vienas, su yankėmis vienas ar du.

Kas link mirtinumo, yr' teip: Draug. szv. Petro Mt Carmelij nuo uždėjimo draugystės lyg metų 1898 turėjo viso mirusius 7 draugus, isz kurių du mirė naturaliszka mirczia, o penki likos užmuszti kasyklose. Szv. Kazimiero dr. turėjo 5 laidojimus, isz tų kasyklose buvo užmuszti keturi, ant patalo mirė tik vienas. Isz 7 mirusių draugystėj szv. Jurgio Shamokine, užmuszti kastynėse buvo trys. Isz dvieų mirusių szv. Mykolo draugystės, vienas mirė ant patalo, vienas szejp per atsitikimą.

(Toliau bus).

Vilnius.

Sutaise Jr. Jonas.

Kurio lietuvio szirdis nesudreba ir neplaka tėvyniszka meile, minint apie Vilnių? Vilnius yr' Lietuvos sostapilė.

Gediminas, Didis Lietuvos Kunigaikštis, kaip sako padavimas, medžiojo kartą po miszkus pakraszeziuose upės Vilijos ir Vileikos. Nuvargintas medžiokle kunigaikštis atsigu- lė szatroj, prie įtakos tų dviejų upių pastatytoj, ir užmigo. Per miegus prisisapnavo jam didelis, kudlotas geležinis vilkas, isz kurio vidurių iszkisę galvas veizdėjo mažyeziai vilkucziai. Krivė Krivaiczių vardu Lisdeika, vyriausias tuomlaik lietuvių kunigas, aiszkindamas sapną, rodijo kunigaikszeziui, kad pastatytu ant os vietos, kur matė geležinį vilką, miestą, kuris buses garbe del lietuvių, o vilku del prieszų. Gediminas, sekdamas Lisdeikos rodą, įsteigė ant tos vietos miestą ir pavadino jį nuo vardo vilko — VILNIUMI. Toks yra apie Vilnių padavimas, užrašytas pas rusiszkus kronikierius. Vokiszkose vienog kronikose vardą Vilniaus jau randame minavojamą 1128 metuose.¹⁾ Gediminas tik, kaip žinoma, Vilnių dideliai pamėgo ir isz Trakų persikėlė į ten ant gyvenimo. Nuo to laiko Vilnius pasilieka lietuvių sostapile. Didybė Lietuvos nuo tada smarkiai pradeda kilti augsztyn.

Važiuojant isz Kauno į Vilnių vieszkeliu, apsodytu beržais, privažiuoji prie pat miesto, o da neregėti nieko. Aplinkui augsztos kalvos, o miestas guli giliai klonije, vadinamame klo-

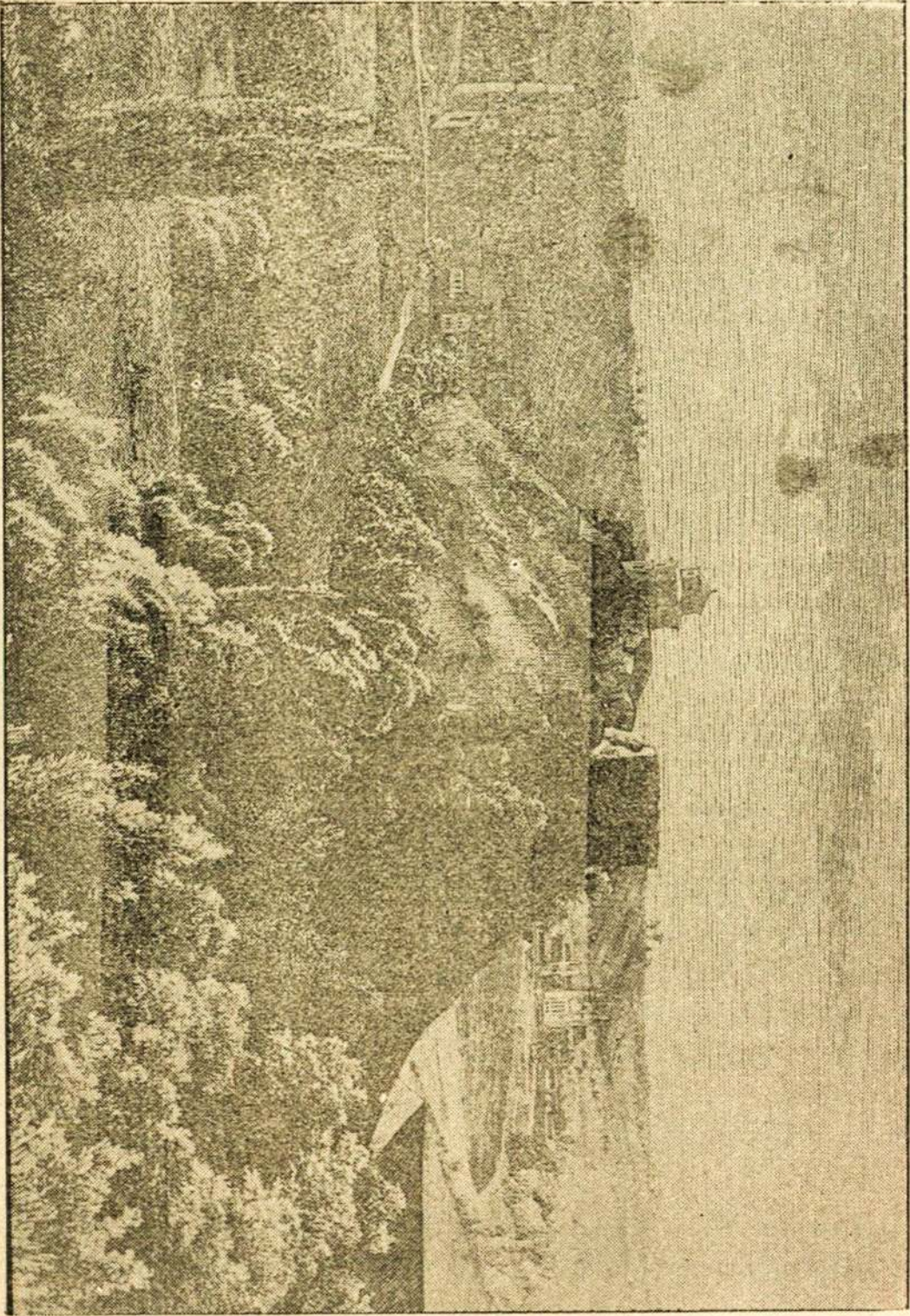
niu Szventaragio. Pagalios, išva- žiuodamas ant virszunės paskutinio kalnelio, pamatai iszkilusį augsztyn kryžių, pirmiaus vieną, paskiaus kitą, treczią, ir sztai visas miestas stov' prieszais tavę, kaip ant delno, su savo senomis szventnyeziomis ir ur niais.

Ką akyvo matysi Vilniuje?

Pirmiausiai dievobaimingas kelei- vis skubinas' į ulyczią Asztrių Vartų, kad pasveikinti, dieną ir nakį bu- dinczią ant savo žmonelių, Lietuvos Patronką, Asztrių Vartų Panelę Szvencziausia. Yra tai siaura uly- czia, gale kurios yr' muras ir vartai, o juose augsztai, nuo pat ryto iki vė- lam vakarui, atvertas del akių praei- vių stebuklingas Panelės Szvenz. paveikslas. Czion visad paszliais klupo ir meldžiasi daugybė pilgrimų.

Dar eikime į pilį. Prie pat įtakos dviejų upių matyt isz tolo rėpso augsztas pusiau apvalus kalnas (žiu- rėk ant paveikslėlio). Tai yr' pilis Gedimino. Senovės Didi Lietuvos kunigaikszeziai apvedė kalno virszu- nę stora, druta akmenine siena ir to- kiu budu padarė n'įgalimą tvirtinę, nes kalnas augsztas, status ir soardus tik isz vieno szono yra prieinamas. Pilis ta vadinosi AUGSZTAJA arba PILIA TAURO. Apart Augsztosios pi- lies, lietuviai žemai iszkasė revą, isz- vedė volą, ir tokiu budu įsteigė antrą pilį, kuri vadinosi KRIVE arba PILIS ŽEMOJI. Kada užėjęs prieszas stengės Zemają pilį įveikti, lietuvių kareiviai kraustėsi tada ant kalno ir gynėsi isz Augsztosios pilies. Ne vieną audrą nukentėjo todvi pili isz vokiezzių ir rusų pusės! Sziądien ant kalno rėp- so tik griuvėšiai senos pilies Tauro.

1) Encycl. Brit. v VIXX, p.234.

PILS GEDIMINO VILNIUJE.

Užėjęs ant jo da ir sziąndien rasi boksztą. Bokszte matysi sunkes duris, užrakytas didele spyna Durys tos veda į požeminius perėjimus, į kuriuos rusų valdžia eiti ir anuos tyrimėti yra užgynusi. Žmolės paskoja, kad tie požeminiai keliai nuo Vilniaus Augsztosios pilies boksztos bėgę pavesę net iki Trakų, suvirzikuturios mylios nuo Vilniaus.

Pas boksztą, da gana gerai užsilikusį, stovi kanuolė (armota), o apie ją, kaip ir ant pasitycziojimo isz senos lietuviszkos garbės, isz buvusios Lietuvos galybės, vaikszezioja aplinkui, užsidėjęs ant peczių „ružią“, maskolius, pilies sargas, kurs isz anos kanuolės vieną kart ant dienos szauja, apreikszdamas neva miesto gyventojams vidurdienį.

Žemosios pilies likimas da liudnesnis. Po kelis sykius sugriauta priesų, po kelis kartus isznaikinta ugnies, pragaiszo tų pilis suvis. Rumų Didziųjų Lietuvos kunįgaikszezių, kurie turėjo ezion juos viduj sodų isistatę, nē liekaną neb'regėti. Paskoja, buk maskoliszkosios kazermės ant Vilijos kranto ir parako krantuvė esą perdirbtos isz rumų, kuriuose tarnai didzių kunįgaikszezių gyveno. Szeip apie visą Tauro kalną, apsiautę jį net isz trijų pusių, bujoja puikus Botaniškasis Sodas.

Nepertoli nuo Gedimino kalno, po kairei, (žiurėk ant paveikslėlio) stovi didelė, graži szventnyezia, po vardu szv. Stanislovo, įsteigta da per Jagėlą, metuose 1387 — tai yra Vilniaus KATEDRA. Neiszrodo ji teip, kaip pirmutiniuose laikuose, kada statyta buvo. Metuose 1402 ir 1530 ir 1542, t. y. net trissyk degė ir vis naujai su pertaisomis buvo atbudavojama.

Pagalios tik 1801 metuose likos iszmiryta teip, kaip ją dabartės matome.

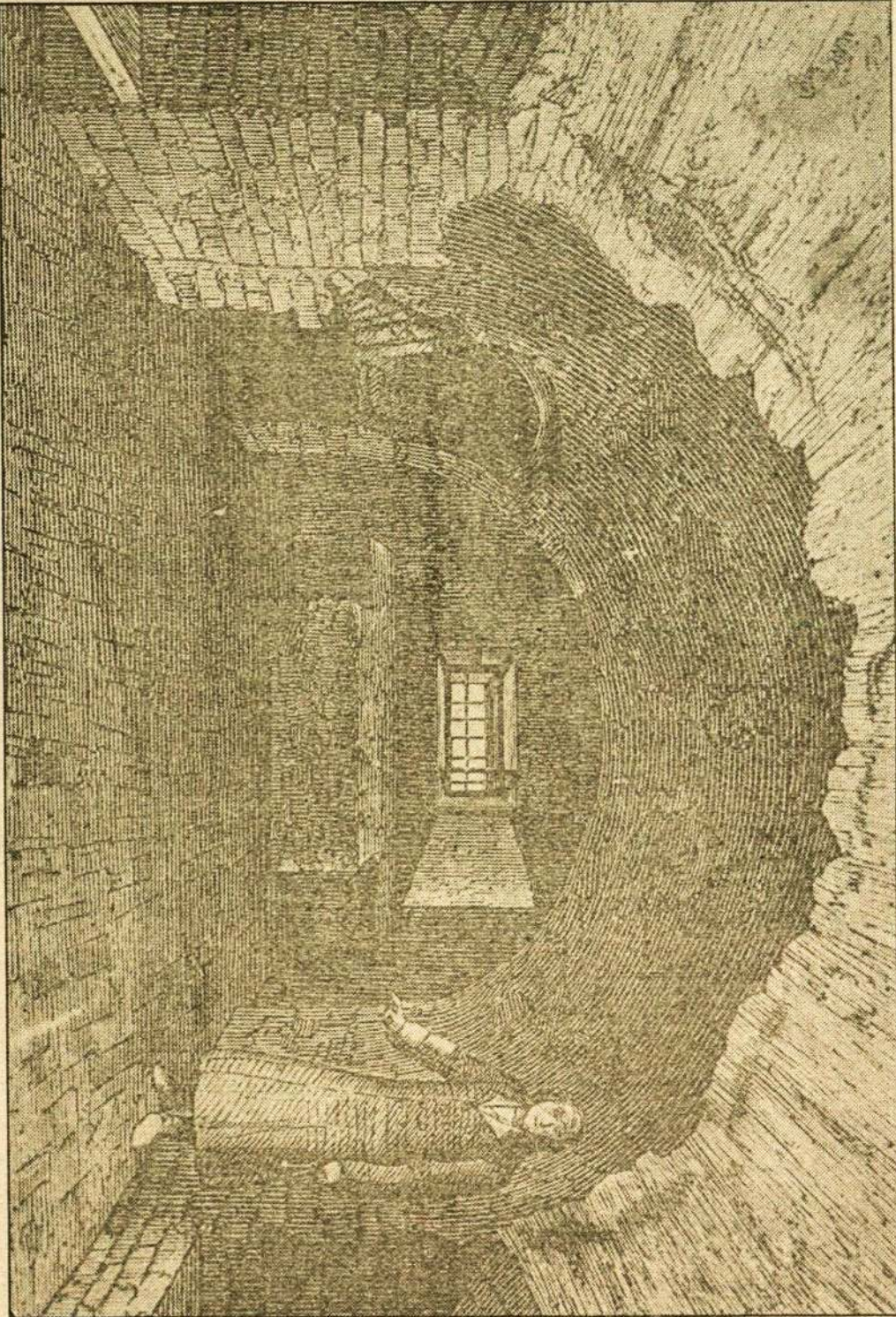
Neteip iszžiura isz lauko, kaip vidurys katedros yra puikus. Randa si viduryj deszimts koplytėlių, isz kurių vienoj illsis kaulai szv. Kazimiero, Lietuvos patrono. O kiek ezion daugiaus garsingų ir garsių Lietuvos didvyrių tūni palaidotais! Illsis ezia amžinai Didis Lietuvos Kunįgaiksztis Vytautas ir antroji jo pati Ona, Vytauto brolis Zigmantas, sunus Algerdo Korigėla ir Jagėlos broliai: Viganda ir Svidrigėla, Didis Liet. kunįg. ir susykiu lenkų karalius Aleksandra. Guli ezion teippat kunai pirmutinių dviejų paczių Zigmunto Augusto, paskutinio isz Jagėlionų — Elzbieta ir Barbora Radiviliūtė. Apart to daugybė senoviszkų paminklų dabina bažnyczios sienas, priesz kuriuos visus su guolone reikia nulenkėti galvą. Bet ugnis, tvanai ir laikas daug liekanų jau sunaikino.

Už didžiojo altoriaus iki sziam laikui nepajudintas stovi senobiszkas aukuras, ant kurio senovės (pagoniszkuose) laikuose degė szventoji ugnis, o kunįgai, vadinami žinczius, ją kurstė. (žiurėk paveikslėlį).

Kada trepais nusileidi prie stabmeldiszko aukuro, lempukė, kurią laiko bažnyczios sargas, vedas tavę prie tos senovės laikų liekanos, spingso ką tik matomai ir rodos tau, lietuvi, kad esi ukanose laikų Gedimino. Keturkampės, aprukę dumais szventos ugnies sienos, keli ką tik įžinromi paveikslai — kalba į tavę daugiaus, nei kad storos knigos istorijų ir apysakų, jei jas skaitytum.

Keletas žingsnių nuo katedrinės szv. Stanislovo bažnyczios, prie kampo jos fronto (žiurėk paveikslėlį), stiebiasi ant keturiu gyvenimų bokszt-

AUKURAS SZVENTOSIOS UGNIES ZINCZIU VILNIUJE.

tas – tai katedros varpinyczia. Priesz szeszis szimtus metų, kada vietoj dabartinės katedros Szventaragio klonij stovėjo szventinycza stabmeldiszko dievo Perkuno, prie kurios gyveno visų kunigų augszcziausiasis kunigas — Krivių Krivaitis, isz tos varpinyczios jis (vyriausiasis Lietuvos kunigas) susirinkusiems žmonėms apsakydavo dievų valią. Jagēla, užvedęs Lietuvoj kriszczioniszką tikėjimą, to krivių krivaiczių bokszo nesugriovė, tik augszcziaus jį iszvedė ir jame katalikiszkos bažnyczios varpus pakabinavo.

Netoli Pilies Gedemino, teipgi prie pakraszczio Vilejkos, stovi kitas kalnas, vadinamas „TRIJU KRYŽIU“, nuo kurio stabmeldžiai nutumė į upę septynis minykus isz Szv. Franciszkaus zokono sakydami: „plaukite į ten, isz kur atėjote“.

Bažnyczių Vilniuj yra viso į 20, isz tų apart katedrinės ir koplytėlės Asztrijų Vartų, apie kurias jau trumpai minėjome, atkreipia lietuyio atydą da Bažnyczia szventos Onos, kurioj dabartiniame laike meldžiasi daugiausiai katalikai vokiecziai. Bažnyczia ta nedidelė, puikaus gotiszko stiliaus, kaip raszo J. I. Krasewskis, buvusi pastatyta per rupestį kunigaiksztienės Onos, paczios Didžio kunig. Vytauto, metuose 1392. Budaunyczia buvęs Jonas Purbach žiurėk (žiurėk T. Narbut), vokietyš – kryžiokas Malburgo, delto bažnyczios struktura ir primena gyvai Malburgo kryžiokų murus.

Kylimas Vilniaus miesto jungias' su Lietuvos istorija. Kaip jau minėjome, priesz Gediminą Vilnius buvo tik mažiutėlis gardelis, stovįs tarpe nepraeinamų girių ir pelkių, puikiameklonije, prie alkunės dviejų upių.

Gyvenęs ezion didvyris (kunigaiksztis) vardu Szventaragis, nuo kurio klonis ir sziađien tą vardą neszioja. Persekiojami vakaruose Lietuvos pervokieczius–kryžiokus krivių krivaicziai su kitais žemesniaisiais kunigais, kavodamies rytuose, apsistojo toj pukioj vietoj — Vilniuj ir įsteigė ezion Perkuno Aukurą. Kada Gediminas įstatė pilis, Vilnius pasiliko Lietuvos tvirtyne, ginanczia labjaušiai szventinybes lietuyių: Perkuno Aukurą, szvetają ugnį ir jų tarnus kunigus.

Kaip patsai Gediminas teip pasakias Vytautas ir Kazimierius Jagellionas Vilniuje negyveno, tankiaus jie buvojo Trakuose. Kad lenkai metuose 1444 aprinko kunigaiksztį, Kazimierių karaliumi lenkų, lietuyiai nenorėjo eiti su lenkais isz vien ir apszaukė savo didžiu kunigaikszcziu Aleksandra, jo sunų. Tik Aleksandra nuo metų 1493 pradėjo Vilnių gražinti ir tankiaus jame gyventi. Jo įlėdinis Zigmuntas da labjauš Vilnių pamylėjo, o ano sunus Zigmantas Augustas, pasilikęs deszimtuose metuose savo amžiaus didžiu kunigaikszczių Lietuvos, isz Vilniaus, galima sakyti, per visą savo gyvenimą nesitraukė. Net kada pasiliko karaliumi Lenkijos, tankių tankiausiai ne Kriokavoje, tik Vilniuje gyveno. Vilnius tada buvo pasiekęs augszcziauszią stiebą savo politiszkos szlovės. Praktiszcai ne Kriokava tik Vilnius buvo sostapile Lenkiszkosios Republikos.

Kada vienog po Zigmanto Augusto smerties Lietuva galutinai buvo sujungta su Lenkija ir savo atskyrų kunigaikszczių daugiaus nebeturėjo, Vilnius ir lyg pradėjo žemėti politiszcai, bet kilo moksliszcai. Da Zigmantas Augustas czia uždėjo vietoj arsenalo

Augsztojoj pilių knygyną. Metuose 1519-Vilniuj buvo uždėta pirmutinė spaustuvė, o į penkiasdesimts metų vėliaus kunigai Jezuitai uždėjo kolegiją, kuri paskiaus buvo perkeista į universitetą. Pabaigoj XVIII szimtmeczio Vilniaus universitetas buvo vienu isz garsingiausių universitetų Europoj, bet maskoliai aną tuoj po pirmamjam lenkmeczium uždarė, palikdami tik vieną Teologijos fakultetą, kurį po vardu Dvasiszkosios Akademijos perkėlė į Peterburgą. Knygyną ir daugelį isz archeologiszkų Lietuvos liekanų pervezė į Maskvą,

ypatingai į Petrapilę, o aparatus universiteto į Kijavą. Isz brangių senobinių universiteto liekanų liko tik suskurdęs mažas muzėjus. Muruose jo randas dabar maskoliszki ofisai ir moteriszkoji gimnazija.

Teip tai iszrodo tas mus senovės galiunas, garbė Lietuvos miestų! Ant kiekvieno žingnio susitiksi jame su senovės liekanomis, su Lietuvos istorijos paminklais, bet dvasią grynai lietuviszką, net lietuviszkąją kalbą iszgirsi retai, - iszvižo tą isz miesto lenkai, žydai ir maskoliai.

Lietuviszkos liekaneles.

Skaitydamas knygas apie Lietuvos senovę, apie pilis, apie pilių griuvėsius — senovės mus liekanėles kartais žmogus užsiliepsnoji visu džiaugsmo smagumu, szirdis ir mislys tarytum spartumu vėjo persikelia keliais padangių ant anų praži usių senove vietų ir ten nors ant valandėlės nusiramina. Bet gan' greitai vėl pasidaro ant szirdies nesmagu, kaip žydėliui Jeruzalėj, kurs grincioj beskaitydams apie garsingumą ir grožybę Palestinos, iszbėgęs matyti, vietoj visų grožybų randa tik styrinczius griuvėsius; su nuludasiomis mislimis tada vėl grįžta į grintelę ir vėla skaito. Bet lietuvis nē skaityti lemtai ką neturi, nes pusiau sugriuvę, pusiau sudilę, surudiję senoviszkos mus liekanos da iki sziol priderancziai nėra per mus isztirtos, apraszytos. Kad tik kiekvienas isz mus, kurs ką apie senovę patyrė, žino, apraszytu, brangią medegą dėl mus senovės tyrinėtojų sukrautume. Ant kiek žinau, da niekur nebuvo raszyta apie PILI PADOVINIO, kuri riogsio kairėje

pusėje vieszkelio, vedanczio nuo Mariampolės ant bažnytkiemio Daukszių (Suvalkų gub.), teipgi ir kitos vietos. Toji pilis, jau beveik isz visur užeinama, nepasilieka kaip ir visos kitos, be padavimų isz senovės laikų. Virszus jos yra teip įdukęs, kad žmogaus stovinczio ant jos virszunės isz szalies negalima matyti. Viduriuose pilies randama senovės liekanėles.

Apie 1865 metuose senutė devynsdeszimts trijų metų szeip apie tą pilį pasakojo: „berniukas ardamas vieną pusę pakojo pilies įkliudė žagrę. Kratant ją iszliuosavo ir rado ant norago užkliuvusią katilo sidabrinę ausį, kurią jis laikė pas savę, bet kad Daukszių prabaszczius rinko pinigūs ant monstrancijos, jam tą sidabrinę ausį padovanojo“.

Metuose 1876 Karolius Kurtinukas, kasdamas smiltis, rado cielą kalaviją (szoblę). Kur ją dėjo, nežinia. Pietinėje pusėj pilies, teipgi kasinėjant smiltis, rasta žmogaus kaulus, dyvino didumo. 1885 m. rasta tame pile-

kalnėje riestą sidabrinę karbuotą blekele, storio kaip sidabrinis rublis ilgio į 14 colių. Toj lyg buvo panėsi į blekele dėl apdailinimo arklio kaktos. Už tą bernas gavo Kalvarijoje nuo slesoriaus žydo 10 auk-inų.

Padovinio pilis pilna akmenų; 1884 m. gyventojai kasdami iš ten akmenis dėl padirbimo pirtije krosnies, rado didį paplokszezią akmenį, storio 2 pėdų. Tame akmenyje buvo įminta žmogaus kojos pėda teip aiškiai, kad ir visi pirsztai buvo žymus. Akmuo sunaudotas į krosnies kaktą.

Nuo pilies į kampą siaur'-saulėleidžio yra neuždidis kalnelis: tame 1883 m. iszkasta didė žmogaus galva, kurią Antanas Pajaujukas iš Padovinio, mokintis Marijampolės gimnazijos, apvalęs pasiēmė į savo skrynute, kiti galvos negyvėlio baimėjosi. Kunigas Krakauckas, Daukszių prabaszcius, piemenukų įprasze, kad ką tik ras ten vaikai, kad jam suteiktų; tie daug mažmoželių kunigui suneszė.

Szeszupės pakrantėse yra teipgi keletas pilekalnių, apie kuriuos tyrinėtojai lietuviszkosios senovės da niekados turbūt neminėjo. Iš tų vienas pilekalnis randasi kaime PILIUNU, pusė mylios nuo Pilviszkių, minėtinai tame daigte, kur upelukas Rausvė įpuola, į Szeszupę, nuo szios paskutinės keli szimtai žingsnių atstui. Piliunų pilekalnis dabartiniam laike tik nuo Rausvės pusės status

pasiliko, nuo vakarų prie jo jau ir su žagre prieina. Pasakoja, kad ten ir daug senovės mažmožių atrasta.

Toliaus, netoli mylia kelio į kitą szoną nuo Pilviszkių, į vakarus, Vilt-rakių kaime yra VILTRAKIU pilekalnis iš trijų veik szonų Szeszupe apsuptas, keli szimtai žingsnių nuo vandenio, ant tiesiojo upės kranto. Kitados rodos upė paliai pat pili te-kėjo.

Teip tai bežiurint ir betyrinėjant kuone kiekviename Lietuvos kumpe, kiekviename paszalyj, rasime brangias dėl lietuvio szirdies liekanėles.... jog ir v. sa mūsų tauta, mus lietuviszkoji giminė, mus kalba — yra nekas, kaip tik senobiszka liekana naujų tautų ir naujų kalbų tarpe, kurią visi teip brangina, kuria svieta mokslincziai gėrisi, o tik nekurie iš lietuvių per savo neiszmintį niekina.

Broliai, mylėkime savo senobiszkas liekanas, ypatingai iš jų brangiausia liekanėlę mūsų gražią lietuviszką kalbą!).

Pažystamas Trupinėlio.

1) Mes nuo savęs praszytumen brolių-lietuvių, Didžiojoj ir Prusų Lietuvoj gyvenanczių, kad apie senovės mus pilekalnius, griuvėsius ir szeip visokias liekanas kuonopla-cziausias žinias m ms prisiųstu ir jei galima suteiktų anų fotografijas.

Rėdystė.

Rasztai apie Didiji Tvana.

Turime mes dabartiniose laikuose spaudą (druką) ir viską, kas tik svarbesnio atsitinka, suraszome, duodame atspaudinti ir.... iš tų atspaudintų žinių patys naudojamės ir to-

lesnėms gentkartės paliekame. Senovėj teip nebuvo. Priesz du, tris tukstanczius metų žmonės ne tik ką nepažinojo spaudos, bet ir raszyti ant popieros teip kaip mes nemokėjo.

Žinojo vienog jau žiliausioj senovėj sziokį tokį budą raszymo. Mis-
lis savo iszreikszdavo visokiomis ma-
liavolėmis, brukszneliais ir kryžė-
liais. O kadangi popiera, net ir per-
gaminis, tuom laiku žmonėms buvo
nepažintsamas, paiszydavo tuos
bruksznelius ant akmenų, murų ir
plytų. Pas senovės gyventojus Egip-
to (Afrikoj) ir Babiliono (Azijoj) pa-
protys raszymo ant akmenų ir plytų
teip buvo prasiplatinęs, kad iki sziam
laikui daugelį anų minėtose žemėse
senovės tyrinėtojai randa. Griuvė-
siuose senovės Babilionijos miesto
Ninyvos mokslinčiai surado net
visą didelį knygyną, prikrautą rasz-
tais ant plonų, tam tyezia padarytų
plytų.

Bet kas isz to, mokyti matė, kad
ant anų plytelių yra rasztas, nepa-
žystamas, nesuprantamas, skaityti
jojo nemokėjo

Su dideliu tiktai vargu, po ilgų ty-
rinėjimų pagalios pasisekė susekti
anų nepažystamų bruksznių reisz-
kimą ir perskaityti tuos seniausius
ant svieto rasztus. Daug tenais ran-
da mokyti žingeidžių dalykų ir daug
mėdegos del senovės žmonių istorijos.

Pereituose metuose Pere Scheil at-
rado griuvėsiuose senovės miesto
Sippara tris plytas, abi pusi iszraszy-
tas, kurios paeina nuo laikų Babilio-
nų karaliaus Amizaduga, kurs, pagal
iszskaitymą, gyveno 2140 metuose da
priesz Christaus Pono gimimą. Ta-
belės tos jau sziek tiek sumaikintos,
krasztai nuskelti, vienog mokytiejie

senovės da jas gerai gali perskaityti.
Raszyta yra jose apie patapą, arba
didį vandens užliejimą.

Miestas Sippara ten vadinasi Surip-
pak. Dievas vėjų ir audrų, kurs van-
denis ant žemės užleido, vadinasi
Ramman. Nojus vadinasi Pirnapi-
stim. Pasakojimas yra aprasztytas
senoviszkomis eilėmis. Nuduota,
kad Pirnapistim (Nojus) pats viską
pasakoja. Pasakojimas yra daug il-
gesnis nei biblijoj užraszytas. Mo-
kyti mena, kad raszytojai biblijos tu-
rėjo žinoti apie augszcziaus minėtą
raszta ir isz jo pasikolinti.

Czion turime užtėmyti, kad pada-
vimus apie didijį tvaną (patapą) turi
visos gentės, turime ir mes lietuviai.
Dievas Praamžius, supykęs ant žė-
mionių, leido tvaną. Kada visas
žuvo, patsai Praamžius, sėdėdamas
savo dangiszkame rume — sako lie-
tuviszkas padavimas — pamatė užli-
pusį ant augszto kalno vieną senuką
su paczia, jo vardas buvo „Žmogus“.

Pagailo Praamžiui Žmogaus ir jis
iszmetė isz savo rumo lango rieszu
ezio luksztą, kurį tuom tarpu krimto
Insisėdo Žmogus su savo Žmona
rieszuezio luksztą ir tokiu budu iszli-
ko nuo paskendimo. Kadangi vie-
nog Žmonės jau abu buvo seni, praszė
jie Dievo, kad jiems duotu vaikų.
Dievas jiems liepė į piestą grūsti:
grudo, grudo ir iszgrudo devyni
vaikus, isz kurių paeina devynios da-
lys lietuviszkosios tautos (kiti sako
trys, kiti keturios)....

Naujausi iszradimai ir isztirymai.

Garsusis Edisonas, apie kurį pe-
reituose metuose raszėme, kad del
varymo dirbtuvių ir szejp visokių
maszinių pajiegy manė užkin'kyti ugį į
esanczią žemės viduriuose, pravedant
į ten prietaisas; dabartės vėl giriasi,

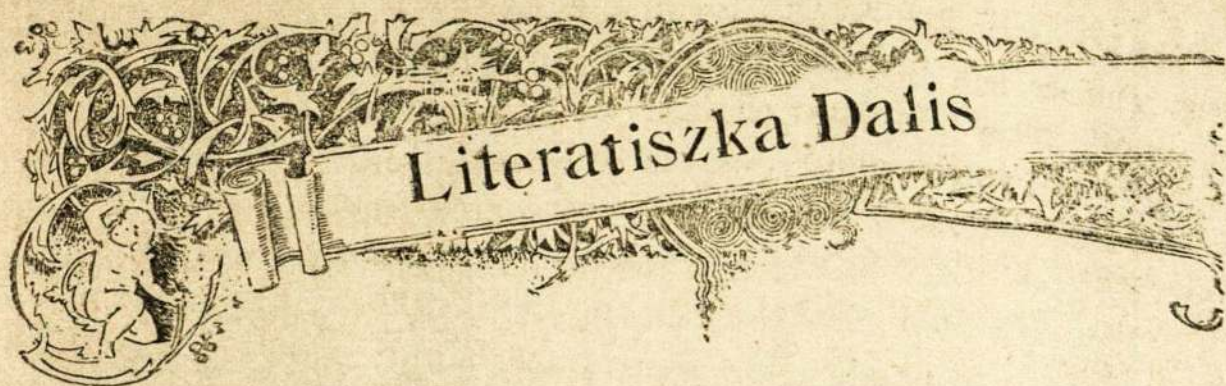
buk isradęs prietaisas, su kurių pagalba galėšes del varymo dirbtuvių užkinkinti jūrės vilnis, kada anos priplaukia ir nuplaukia (patvinsta ir nusenka). Bėda jums mainieriai-angliakasiai! jeigu Edisonas teisybę garsintu, tai anglių tasyk del dirbtuvių (fabrikų) nereikėtu, jų ratus marių vilnys sukto, o jus.... liktumet be darbo.

Talas amerikietis Chicagoj isradęs buda, kaip isz sziaudų ir žolės padirbti akmenis. Surisza jis sziaudines plytas ir verda jas kokiamo ten skystime. Plytas prisigėrusias ano skystimo paskiaus džiovina. Pasidaro jos teip kietos, kaip kieciausias akmuo. Ypatybė anų plytų yra ta, kad jos nedega. Taigi namas isz tų plytų pastatytas teipgi nedegtu. Padirbimas tokių sziaudinių plytų, pagal iszradėją, prisieitu daug pigiaus, nei deginimas paprastų plytų. Tik kasžin, gal tas plytas apart iszradėjo daugiaus niekas iszvirinti niekad n'įstengs?

Skaitant istoriją apie iszradimą anų sziaudinių plytų, atėjo man ant mislių pagarsintas užpernai metą lietuviszkuose ir lenkiszkuose laikraszcziuose iszradimas mus tautieczio d-o J. Andziulaiczio, isz New Britain, Conn., kurs gyrėsi iszradęs buda, kaip galima sutarpinti medį ir paskiaus aną sutarpintą teszlą padaryti teip kieta, kad ją nē įpjauti, nē ideginti nebutu galima. Iki sziol vienog dr-as Andziulaitis savo sekreto danielkam nepasakē, o ir pats tolesnius tyrimus paliovē daręs.

Karolius Parker isz Clevelando įneszē į Ohio gubernės legisliaturą (teisdariystę) bil'ų, kad vaikinams ir me ginoms, sergantiems neiszgydomomis, įgimtomis ligomis, kaip antai džiova (sukatomis), butu uždrausta apsisvesti (ženyti). Priežastis yra ta, kad ne-veiki tėvai gimdo nesveikus vaikus ir per tai tik ligos platinasi. Pagal K. Parker'į turėšę buti iszrinkti 3 daktarai, kurie norinczius eiti į stoną moterystės egzaminavos, ir jei ras sveikais, iszduos „laisnius“ teip, kaip dabartės skvaijeris (vaitas) iszduoda, jei ras ligustais „laisnių“ neduos ir toks vaikinas ar mergina apsisvesti negalės. Bilius Parker'io padarē daug triukszmo ne vien gubernėj Ohio, bet lygiai ir kitose Amerikos szalyse. Vieni yra už bil'ų, kiti eina priesz jį, t. y. priesz tą provą. Labjausiai tos provos nekecia au-niejie.

Tyrinėtojas žvaigždžių dr. Jurgis Waltemath isz Hamburgo su pagelba padinanczių stiklų, žiuronų, atidedgē antrą mėnulį, kurs yra padėtas kiek toliaus nuo žemės, nei szis mėnulis, kurį mes dabartės matome. Aplinkui žemę apeinas į 177 dienas. Didumas jo yr' netoli 440 ang. mylių per diametrą. Del paprastos akies tas antrasis mėnulis nėra matomas del to, kad jis teip yra padėtas, kad užgriebtą jo sauės spinduliais pusę mes nematome. Atidengimas tas dr-o Waltemath yra didžiausiu astronomiszku atidengimu „szito szimtme-zio.

NAKTYS

Edvardo Youngo.

vertė Laurynas Ivinskis sutaisė į spaudą Jr. Jonas.

NAKTIS PIRMOJI.

Tąsa.

Tad pastaciau sau namus puikius, del vėgados,
Rodėsi, kad jų kampuos' visi džiaugsmi rados',
Bet lyg vor's į vortinklius tik įsivyniojau,
— Smagiai, ramiai bebudams, rupesczių prastojau...
Viduj namų iszvedžiau įrėdymą brangų,
O per tą nepasargą užmirsau ir dangų;
Szviesus rumai man rodės lyg kalinys juodas,
Duodams garbę tusztybei, misliau Dievui duodąs.
Kada žemės gėrybėms teip buvau apsklidęs,
Tariau: busiu laimingas į turtus įbridęs!
Bet girdžiu balsus gąstus; giminių daugybės,
Per turtus, per godumą nuėj' ant gaisztybės.
Tad vėl imu bijotis, szturpuliai im' krėsti,
Rodos matau vėl daigtus, kuom jie tikrai b'esti.
Kame yra gėrybės, kame tėvainystė,
Turtai kur, kame plati pradingo didystė?
Kur yra? — kad vis pragaisz, kur man reikės buti?
Liko maža triobelė, ir ta praded' griuti.
Ryszys, jungęs prie žemės tuszčiaž žmogaus norą,
Yr' silpnesnis daugel kart' už vortinklį voro,
Žemės lobiai lengviausiai gal but pražudyti.

* * *

Dangaus gyventojai, jus amžin' iszganyti,
Jus b'esate linksmybėj be jos prastojimo,
Vienus džiaugsmus tik turit be jų pragaiszimo.
Žemės lobiai neįgal amžius iszstovėti,
Idant mums jų netruktu, reik' baime turėti;
Bet pas jus yr' amžiniais: tos tai dangaus vietos,
Kur tek' žvaigždės, kur saulės szviesybės ugnėtos,
Visas priespaudas žmonėms ir vargus atvaro,
— Jusų n'įveik' ir nieko pikto nepadaro.
Czion ant musų įkirus sunkumai užkrito:
Vieną vargą praleidus, susilaukiam kitą,
Terp visokių rupesczių pasivedim's retas,
Ir ne tankiai gėrybių tikrų atein' metas!
Kad skudrusis dalgis yr' ducts į rankas laiko,
Žemės gyvunus lyg rods pievoj žiedus naiko;
Tas pat dalgis mus szirdis be paliovos bado,
Naikin', marin' linksmybes, jei tos atsirado
Kaipo pirmiaus visakas į gal norą klojos',
Dabar kokia atmaina liudnoj szirdij stojos:
Pageidimai laimę rast augsztai pasikėlė,
Vietoj laimės į ranką pagavo szeszėlį.
Kaipo saulė sau szviesą, szventum's laimę daro;
Turtas vėl į pragaisztį, į vargus nuvaro.
O kad tankiai ji naszlių aszaros suvilgo,
Nors ateina, neturi užlikimo tvirto
Kad geriaus bucziau pirmai ant savęs veizdėjęs,
Teip daug priklių kartybių nebucziau turėjęs!

* * *

Mirtie, ką visus tvarus amžinai naikinsi,
Karalystes, kaip žvaigzdes ant daugaus, gesinsi:
Jug ir saulės ant savo neb'laikysi vietos,
Per tavę pragaisz žvaigždės szviesybėms aplietos;
Ar negana tiek gyvių per tavę papjautų,
Už ką esu teip smarkiai asz dartės užgautu?
Ar negana, kad szirdį man vien' kart įdurei,
Už ką tris žygius naujas tris žaisdas užkurei?
Kol tris kartus mėnesio atmainą regėjau,
Tris žygius tą verksmingą skausmą nukentėjau.

* * *

Kiti skaitlij valandų ir laimingas turi,
Bet man visos jos juodos, vienaip visos žiuri.
Nuo linksmybių į vargus pats savę įtraukiau,
Per tad visų kartybių gailestį sulaukiau.
Szirdies gėlim's stojosi mano turtu brangiu,
Kurs, kaip saulė tik nuein' nuo giedrių padangių,
Stoja priesz manę gąstai, o beturint viltį,
Praeitę atsimentant, turiu apsipilti
Aszaroms gailioms — graudus laikų praėjimas
Verksmais szirdį sugraudin' vien's jo atminimas!
Ką regiu po gėrybių? — vien menką szeszėlį,
Kurs szalin praeidamas kartybes sukėlė.
Nors negaila man tuszių turtų pragaiszimo,
— Akys nedžiust' nuo karczių aszarų liejimo,
Dar baidausi asz tuomi, ko pirmiaus norėjau.
Kuną spaudžia linksmybės, kuriose gulėjau....
Džiaugsmi mano saldžiausi! po jus vėl kentėsiu,
O po kanczių, po vargų kurgi pasidėsiu?!

* * *

Bet kodėl asz ant savęs paties teip rugoju?
Ar asz vien's pasaulėje teip vargiai buvoju?
Ar vien mano tik szirdis į vargus pakliuva?
— Ne, mieliausiej', ant visų nelaimės užgriuva!
Vargai — visų mus turtas, anie tik mums liko,
Jie tik meiliai pristoja prie žmogelio pliko.

* * *

Kaipgi sunkios prie paudos ant mūsų užkrito:
Vieną vargą praleidžiam, tuoj laukiame kito.
Vienus per badą, ugnį vargai laiko saujoj',
Kitus slogin' netaikum's, praliejimas kraujo.
Tenai žmonės, įlindę į žemės gilumą,
Liudnai knisas', gyvena po aklą tamsumą,
Užmirszt' saulę, niekados jos szvjesos nemato,
Kiti savę prie laivų ant jurių pristato,
Vargsta, szala, po vargų įgyt garbę laukia,
Bet tankiausiai varguose į amžybę plaukia.
Kiti, kurie už garsius karalius užstoja,
Per stiprybę, drąsą daug gyvaszių pakloja

11043

Galop vienog jiems garbē isz rankų iszsprusta,
Vietoį džiaugsmo isz akių tik aszaros plusta.
Vargai, ligos visus mus kankina ir tiria,
Atsibodēsime jų kiba tik numirę.
Liga namus užėjo; sziądien matai vieną,
Ryto kitą bemirsztant, treczią treczią dieną;
Arba vėl, matom tokius, kurie lobius turi,
O ryt isz rankos kitų kąsnio duonos žiuri,
Bet nieks neduod' ant vargų nieks nenor' veizdētī
O, turtingi! kad vargų negalit turētī,
Kad jums svietas įkirėj' naudos pasriovimuos',
Veizdēkit, ką vargdienių rasit prabuvimuos,
Supraskite, ką tenais tur vargszai kentētī,
Rasi nors tai į szirdį geisit įsidētī.
Žmonēs szirdies kietosios! jus gēdos neturit,
Kad ant sopulių, vargų szaipydamies' žiurit.

* * *

Nevien tiktai prazagus tur' vargus nukęsti,
Tankiai geriems, protingiems pris' ein' juose skęsti
Viens kentėjimus smarkius už bausmę atlieka,
Bet kiek rasim ant svieto, ką kenczia už nieką!
O jei lemta, nuo vargų niekur neiszliksi,
Kur tik eisi, kavosies, visur juos sutiksi.
Žmogų pati persarga nekart' gal užvilti,
Ten kur slepias' nuo ligos, ten gal liga kilti.
Neviens žustąs varguose mums rodos laimingas,
Nes mes kartais n'iszmanom, kas kaip rupestringas.

— Pabaiga bus —

Putino vuoga.

lietuviszkas padavimas

pagal **B. Backevycziū.**

Pabaiga.

Tris syk jau ragus savo mainē mē atgantu? Kodel? Ar ranka jau apsilo,
nulis nuo laiko, kad svecziās Olēgas ar žodį ne nor dalaikyti? Ne tai, — jis
vieszėj' Naugardukij. Kodėl jis teip suprato, turbut, jogei svecziās dau-
ilgai ezion sēdi? Kodėl jam Ardvilas giaus ko atėjo jieszkoti pas jį, nei pa-
pagelbos ne duoda, kad Sievero žemę gelbos.

Nes mut nuo to laiko, Oērs Nūgardukij kad vieszi, Lenkytē Gertruda suvis atsimainē. Iszbalēs jos veidas iszkaito, paraudo, vėl putino vuogos skaistumą priēmēs. Pirmiaus nē žiūrēt į ginklus nēnorėjo, dar žirgą užsėdus mielai ant medžioklės iszjoja. Pirmiaus vis nuliudus, dar akys linksmai prasiblaivė. Ardvilas pažvelgt pradėj paczią. Bet toj teip gera, teip miela dėl jo buvo, teip jį glamonėjo, teip juokėsi saldžiai, kad juokas jo juodas mislis tuoj prablai vė, praskirstė; kaip saulė praskirsto kad debesis juodus. Audrą tą Szvalba szirdij kunigaikszcio sukėlė, liepdamas paczią dabot nuo Olėgo.

Neperseniai sapną turėjo Ardvilas. Ar sapnas tai buvo ar tikras regėjims, jis pats nepasako, nežino. Gana tik, kad szirdį jo liudnų, kaip akmeniu kietu prislėgė.

Vien' kart kunigaiksztis pasirengė jot' ant medžioklės. Pati jojo sakėsi serga. Olėgas tą dien' ant medžioklės ir nėjo. Iszjoj kunigaiksztis liudnų mislių pilnas. Kur tai, sakalai ir daugybė tarnų ēj' su juomi. Iszėj ir per isztisą dieną negrižo. Tuom tarp juodoji naktis nusileido ant žemės ir apsiautė žemę skraiste palszų miglų. Mėnulis ir žvaigždės mirgėj debrisuose. Girioje medžiai kalbėjo tarp savęs, o paukszcziai jų klausė ir patys kalbėjo, giedoj prisiklausę. Sargai, kunigaikszcio neb'esant namiej, pradėj snausti, sumigo. Ten, prie pat murų pilies, plati liepa kerojo. Szakoms savo siekė langą kunigaikszti-zkų rumų. Rytais, vakarais tenais paukszcziai gaujoms cziulbėt mėgo, o naktij, kaip pasakoj, rodėsi dvaisios. Sznabždėt ēmė lapai, pradėj judėt szakos, o tarpe jų szmėžtelėj baitas szeszėlis ir vienas ir kitas.

— Gertruda mieliau-ioj! - pirmasis szeszėlis prabylo - n'iužilgo iszleisiu asz tavę isz kalinio szito. Da dieną, da kitą prakėsiu, o paskui, kaip paukszcziai nulėksim liوسي į tėvynę.

— Olėgai brangusis, kad tik vietoj lai-vės nerastume smerties? Matai, jog Ardvilas visur mus daboja, but gal, kad ir szįadien jo akys mus mato. Per sargus, per tarnus sunku isz pilies bus iszbėgti, sunku ir isztrukus miszkuos surast kelią.

— Gertruda, ne tuom budu tavę liuosuosiu. Buvau atvažiuodams į sziczion pas Ardvilo sunų Vaisilkų, kurs girioj ant Nemuno kranto gyvena su savo kareiviais. Tas gerą tur szirdį, pažįsta krikščezioniszką mokslą ir dorą kikszczionių. Nesyk' jis man skundės' ant tėvo, kad ēsas nožmus ir stabmeldiszkuos burtuos pas kendes, ir guodės, kad rumuose savo paczių daug užlaiko. Tada pasakiau asz jam visą teisybę: kaip Grauza užpuolė ant lenkų sodybų, kaip kaimus, miestus mus naikino, kaip tu į nelaisvę papuolei... Vaisilkus tada man pasakė, kad Grauza atidavė tavę Ardvilui ir duoti pagelbą žadėjo, jei reikės, kad tavę iszliuosuoti.....

Spėjo isztart, kaip sztai žemė sudundo, pradėj szunes loti ir balsas medžiokliszko rago prie pats pilies vartų dudavo. Ardvilas parjoj isz medžioklės. Szeszėliai isz liepos isznyko. Jis greit kaip žaibas nusėdęs nuo žirgo įbėgo į rumus, į tą rumų dalį, kurioj pati jojo Lenkytē buvojo. Ugnis ant kudmento žibėj, o Gertruda isztiesų miegoj. Juodi jos plaukai iki žemej nudribę, jos juodosios akys užmerkto — miegojo.

Užkerkė Ardvilas ant peklos galy-

bių, užkeikė ant Szvalbos ir nieko nesakęs išėjo.

* * *

Perėj kiek laiko. Sėdėjo Ardvilas kartą rumuose savo, ant kailio meszkos pasirėmęs; sėdė, o ir mislio. Jo mylimas tarnas stovėjo prie jojo. Tamsi rudeninė naktis vieszpatavo ant žemės. Audra visuose krasztuose balsu vilko szukavo pilij ir miszke.

— O ką, baugszszze, — barė pons Szvalbą — szį kart n'iszsipildė tavoj pranaszstė, apvylė tavę, matyt, žinčiai Ramavo. Manę Olėgu bauginai, o dabartės baugsztusis Olėgas iszbėgo, pranyko — szeszėlio neb'liko.

— Valdome galingas ir vieszpatie mano, kas slepias dievį isztarmėj, mes nežinom

Nespėj tuos žodžius pasakyt, kaip sztai bokszte užgriovė trimytas, o ilgai ir graudžiai neliovė skambėjęs. Suprato tą balsą Ardvilas. Tuoj pagriebė kardą nuo sienos. Ant veido užleido szaszoką. Krutinę szarvais plieno uždengė veikiai ir greitai iszbėgo ant kiemo. Prie vartų pilies jo kareiviai jau kovės su prieszu, kurs naktij, slaptą užpuolimą pavengęs, vartus plieno spėjo pramuszti ir veržės į pilį. Priesz szviesą mėnulio matyt buo. — juos vedė Olėgas.

Kaip tigrai, kaip liutai, teip kovė Ardvilo kareiviai. Plieniniai jų ginklai, nei žaibas blizgėjo. Nei griausmas perkuno, teip smugiai jų krito. Bet prieszo kareivių narsa buo didesnė ir smugiai daug kart stipresni. Lietuviai jau trauktis pradėjo nuo vartu, tik Grauza ir Ardvil's juos laikė.

Bet kas yr' su prieszais, kur dingo jų vadas, kurs narsiai teip kovės? — Turbut kovoj griuvo. Kareiviai Ardvilo pasieniais pilies tik szeszėlį, lyg dvasią jo, beslenkant matė. Dvasia ta nuslinko į rumus.

Suprato Ardvilas iszsyk kas szeszėlis tas buvo, suprato į kur jis nuėjo. Sugriežė dantims, sukalino žandais, o matydams, kad pilį apginti n'istengs, pasileido į rumus.

* * *

Tyka ir tuszezia ten buvo. Sargai visi kovės su prieszu eilėsė kareivių, o motėrys, slėpdamos rumų viduj, laukė galo kovos; kambaryj tik galiniam', kur liepa placioji už lango keroja, pas langą, naktinuose rubuos stovėjo Gertruda. Ptaukai jos, nudribę nuo kaklo, ko žemės nesiekė. Prie josios stovėjo szarvuotas Olėgas.

— Eme dar, eme, mano nieloj pauksztele, eme į tėvynę į pakraszczius Vyslos, tuosi. Ardvilas jau paveikts, pilis paimta per kareivius Vaisilkaus. Atkerszėjau jam asz už tavo sarmatą ir tavo kanczias ir tėvų tavo myri!

Sabildėj, sulan lėjo ties jais, szczerszkėj sunkus gūklai — duryse stovėjo Ardvilas, kraujais apsiliejęs. Nožmus buo, kaip liutas, rustus, kaip audra rudeninė.

— Už vylių vylius, už kersztą kersztas! suriko. Lempardas teip smarkiai nepuola prie savo aukos, kaip Ardvilas prie savo paczios ir Olėgo priszoko. Du syk sublizgėj kalavijas, du atl sūri skaudas iszėj isz krutinių, du sunkus szlamėjimai davės girdėti ir viskas aptyko.

* * *

Pilis paimta. Vaisilkaus kareiviai laimėjo. Bet kur pats Olėgas, kurs vedė kareivius? Nėr jojo nė tarpe gyvųjų, nė tarpe numirusių nėr Kad kambarius rumo pradėj griozti, jieszkotį, rado paszlijusį gulint ant žemės; ant jojo peczių, su veidu kraujais aptaszkytu, raudonu, kaip putno vuogų kekė, gulėjo pasvirus Gertrudos galva. Tai darbas Ardvilo, kurs pirm, nei takais požeminiais iszėj isz pilies, — kersztą baisingą ant jųjų atpildė.

Vaisilkau kareiviai, krik-zeczionių budu, duobes dvi pas vandenio pakrasztį iszkasė veikiai, ir kunus sudėję, palaidoję; pylimą augsztą supylė, — ant vado Olėgo ir jo mylimosios garbės. Pavadino tą pylimą „Lenkų Kapais“. Po liudnu laidotuvių, suėj ant rodos ir visi balsu vienu nutarė siųst žingunnus pas Vaisilkų, kad teiktusi veikiai ateiti ir bntu ponu Naugardukij.

Jr. Jonas.

Vietiniai rupescziai.

LATIMERO STRAIKIERIU BYLA

Prasidėjo 1 d. Vasario 1898 m. Harwood, ir kėravytojas straiko. Tas Wilkes Barre'j, Pa. prieš sudžią papasakojo, kad straikieriai turėjo Stanley Woodward. Szerifas Jacob susirinkimą, ant kurio nutarė visi Martin ir jo 68 deputatai apkaltinti už žmogžudystę ir sužeidimą (14 deputatai likos paleisti, kaip nebuvę ant Lattimero žudynės). Advokatai šie: iš pusės skundžiančių: prokuratorius T. R. Martin ir jo pagalbininkai Mulhall ir Rush Trescott ir advokatai J. Scarlet iš Danvillės, J. McGahren iš Wilkes-Barre ir Langran iš Hazleton. Ginantisi pusė turi net 6 garsius advokatus.

Pirmoj ir antroj dienos buvo paszvestos ant iszrinkimo, „prisiegiancziujų sudžijų“ arba „juris“. Isz 65 iszrinkti: 1. El. Weaver (darbinikas), 2. C. Shaw (bendorius), 3. A. Tollman (vežėjas), 4. A. Stevens (pagelbinikas pardavynėj), 5. A. Shields (bendorius), 6. H. Gregory (ukinikas), 7. A. Larvon (blekorius), 8. C. Ranson (staliorius), 9. B. Roed (ukinikas), 10. Jonas Oxrider (bendorius), 11. H. Wolfe (ukinikas), 12. A. Washburn (dirbėjas vežimų). Visi gimę Amerikoj.

Trėczioj dienoj prasidėjo iszklausymas liudinikų. Pirmas buvo A. Silver. Antras J. Mahala, perdėtinis susivienyji mo angliakasių isz

traukti į Lattimer, szaukiant tenykszcziams darbinikams. Ginklų jokių nutarta neimti. Einant per West Hazletoną pasitiko juos szerifas su deputatais ir liepė iszsiskirstyt. Vienas isz deputatų isztraukė isz Mahalos amerikonszczką papart (karuną) ir sudraskė. Szerifas grąsino revolveriu. Vienas isz deputatų gulbe perkirto darbiniko J. Eustis galvą ir nulaužė rankos kaulą. Matydamas tai vaitas Jones rodijo straiquieriams eiti į Lattimer per West Hazletoną t. y. aplink miestą. Straiquieriai paklausė. Tad szerifas su deputatais sėdo į karus, užvažiavo jiems už akių ties Lattimeriu.

Karolius Guscot, mokytojas Latimero mokslinės, 600 mastų nuo kelio, matė szerifą su deputatais iszlipant isz karų, stojant į liniją pakelej ir laikant karabinus prirengtus szauti. Straikieriai ėjo keliu eilėj po 5 ar 6. Sustojo ant 250 jardų nuo deputatų. Szerifas nuėj juos pasitikt. Jokios popieros neskaitė. Girdėjo po valandos vieną szuvį, paskui du, paskui visą griausmą. Streikieriai tuoj pradėjo bėgti. Szovė į bėganczius. Szovimai buvo aptykę, ir vėl davės

tai viens, tai kitas, tai trečias girdēti... szovē vis̄ i bēganczius.

Dr. H. Kellar, perdētinis Hazletono szpitolēs, apraszo žaizdas 46 sužeistų ir užmusztų: 11 iėjo kulkos isz užpakalio, 21 isz szono (bebēgant), o tik 14 maž daug isz prieszakio.

A. T. Adams, agentas krominikas, (teipgi ir daugiaus svietkų) iszpažino, kad deputatai da karais važnuodami kalbėjo apie tai, kad szaus i straikuojančius. K. Brehen iszpažysta, kad diena priesz tai snekėjęs su deputatu Bornheizer, kurs kalbino, kad eitu i deputatus, sakydama, kad: „kiek vienas isz tų prakeiktų straikierių turi buti užszautas“, o kitas deputatas Dodson jam sakes: „mes turētumem gauti nuo stukio už tuos straikierius. Asz sutakcziau... ir padarycziau pinigų.“

Daugelis liudinikų pripažino, kad szerifas ir deputatai sukėję ejo i Lattimer straikierių szauti: Jonh Lynecz

girdėjo, kaip ant karo vienas sakē — „Duosim mes su jais tais... rodą, kad ateisim i Lattimer“. Jau Petruszka, slovakas, uęprigulintys prie straikierių, iszpažino, kad matē deputatus Hazletone, ant Broad ulyczios, perkanczius szaudykles ir kalbanczius, kad eis szaut straikierių,“ ir kiti.

Valentas Piekarski ir da da liudinikai iszpažino, kad szaudymą pralėjo patsai szerifas.

Nežmoniszką apsėjimą su straikieriais West Hezletone ir Lattimere, o ypatingai po szovimui iszpažino mokytoja Lattimero mok-lainēs H. Boettcher, W. Piekarski, S. Kovalski ir daugelis kitų. Szerifas ir keli deputatai net bēgo paskui straikierius ir szovē. Skundžiancziujų pusēs liudinikų buvo viso i szimtą. Iszpažinimas jų ir tyrinėjimas traukēsi lygiai tris nedēlias — iki 21 d. Vasario.

BYLOS BEGINS.

Tuoj antrą dien tyrinėjimų liudinikų advokatas Scarlet pasakē akyveidoj sudo — „kad jis pasirengęs yra prasitraukti nuo bylos, nes toj priimā povyzdį žemiaus nei juokų“... Sudžia Woodward aiszkliai, uatomai prijauczia savo nusprendimuose szerifui ir deputatams. P. Long, sekretorius komiteto skundimo, pasakē vieszai — kad kompanijos, kaip įmanydamos, rupinasi paleisti kaltinikus, o tiek turime aiszkių darodymų, kad iszdavimą nusprendimo turēs priimti ant savēs sudžia ir sudžios prisiegdinti (jury). Prokuratorius Martinas teipgi vieną syk atkirto sudžiai: „nemisliu suvis tylėti, regėdamas, kad byla yra vedama vienpusiszkliai“.

Advokatai kaltinantieji nori darodyti sukalbį szerifo, deputatų, o gal ir kompanijos priesz straikierius ir reikalaus, kad butu darodyta, ar szerifas turėjo nuo ko nors daleidimą, kad straikierius galētu užmuszti. Jeigu daves susikalbėjimą, tai tuom pat daves kaltę visų, nors nekurios isz deputatų kaltys ypatingai.

Szerifo advokatai gins te p: Szerifas buvo urėdiniku, pildancziu savo priderystes. Jeigu apsiriko szaudamas, tai prasikalto ant tiek, ant kiek prasikalsta sudžia, per apsirikimą neteisiai apsudydamas žmogų ant smert.

Skundžianczioji pusē nesitiki, kad

szį sykį byla užsibūgs. Eis toliaus, kad ir prieš kongresą.

* * *
Isz lietuvių ant liudinių paszaukti visi sužeistieji: Ad. Lapinskas, Andrius Jieszmanta, Jonas Peczi-

konis ir Kazys Dulys (žiūrėk „Tėvynė N. 10 - 1897 m). Dulys kalba suvis iszlėto. Kulka, įėjus į tiesijį petį, perėjo per jo plauczius ir iszėj per krutinę. Gyventi jam bus sunku, nes plaucziai yra užsivietinę.

PRIESZ LODGE'S BILIU.

Pereitane No. Tėvynės skaitėme „S. L. A.“ atsiliepinimą prieš „immigracijos bilių“. Priesz tai „Vienybė“ buvo paduota, kad Plymoutho „Lietuv. Kliubas“ savo protestą iszsiuntė. „Garso“ (N 7) randame pa-
nėsų protestą Minersvillės Citizens Kliubo. Iszsiuntė teippat į Washingtoną savo rezoliucijas prieš tą bilių: Scrantono lietuviai (Vien. N. 7)

ir lietuviai Wilkes-Barrių parapijos. Kitados (raszo Garsas) lietuviai nemokėdavo protestuoti, budažo jiems taip gerai, kaip yra. Dabar ir lietuviai pasirodo prieš svetimtanczius, kad ir jie turi savo norus, turi sylą ir supranta apie visuomeniszkus reikalus. Tas parod, kad lietuviai vis po biskutį kyta.

Kronika.

§ Philadelphiajos lietuviai tolaik baldė į duris mokslinių dirkeijos, kad toji pagalios sutiko toj dailij miesto, kur daugiausiai lietuvių gyvena, užlaikyti miesto kasztis mokinioją, kurs vakarais mokintu lietuvius angliszkos ir lietuviszkos kalbos. Isz kartos prisiraszė į 200 mokintinių. Kodel kiti jų paveizdos neseka?

§ Minersvillės Kliubas giriasi (Gars. N 7), kad jų praszymas, idant miesto roda apmalszintu pesztukus, turi gerą pasekmę. Bijodamies bausmės, kurią miesto galva ant tų kelių pesztukų uždėjo (jeigu tik jie tame prasikalstu), paliovė peszėsi. Vietoj pesztynių, kaip Kliubo sąnarys pranesza, Minersvillės lietuviai užvedę vakarinius pasilinksminimus. Visgi geriau.

§ Indian Territory, miestelij Krebs užsidėjo lietuviszkai tautiszkai pagalbinė draugystė po vardu „szv. Juozapo“.

§ Baltimorej 16 d. Sausio užsidėjo draugystė Did. Kun. Keistuczio. Draugystė yra tautiszkai pagalbinė.

§ Terre Houtte Ind. ir Danvillej, Ill. teipgi užsidėjo lietuviszkos draugystės.

§ Clevelando lietuviai, d.30 Sausio, miesto teatre „Metropolitan Theatre“, loszė dramą, sutaisyta p. V. Guiniaus, po vardu „Genovaitė“. Teatras nusisekė pusėtinai. Clevelando lietuviai isz loszino u'ganėdinti. Po teatrui buvo laukytos prakalbos.

§ Scrantone, iszvažiavus daktarui Margaicziui, vakarinę mokslinę veda toliaus dr-as Szliupas.

§ Shenandoah'riečiai ant Lattimer sužeitų straikierių ir provos surinko net 254.95c.

§ „Tėv. Myl. Draug.“ sekanczią knygą tariasi iszleisti „Orleano Mergytė“, vokiszkai paraszyta Szillerio, lietuviszkai versta Kapso.

Balsai iš Tevynės.

SPAUDOS KLAUSYMAS.

Apie klausymą lietuviškos spaudos negirdėti nieko. Izrinktas Peterburge tirinėjimui to klausymo komitetas, jau turbut visus dokumentus pro ir contra pakiszo po stalą ir tuom ar tik neužbaigs savo darbą.

Iš Petrapilės, iš szaltinio tikro „Tėvynės“ rėdystė gavo žinią, patvirtinančią aną mūsų nuomonę. „nieko gero neišeis iš to klausymo — raszo laiszkę; — kodel, nežinia; aiskiu tiktai, kad szalinikiai „antilietuviškos“ partijos, kaip 1888 m. teip ir dabar rado užtarėją, ypatoj kokio ten Liprandi, kurs laikrasztije „Russkij Viestnik“ 1898 m. N 1, paraszė straipsnį, po užgalvių „Litovskaja Literatur“ (Lietuviškoji raszliava), kuriame giria tokias ypatas kaip Sergiejevskį (ypatingai), o peikia kunigus—klierikalus (ir juos paduoda kaipo didžiausią priežastį, del kurios lietuviai nepasiduoda maskoliams)“. Iš to matyt, kad Petrapilėj yra partija prieszinga sugražinimui mus spaudos ir toj ar tik negaus virszų?

Kas žin ar mes per tai trotysime ką, ar laimėsime. Laimėsime tiek, kad lietuviai ir toliaus skaitys knigas ir laikraszezius „necenzuruotas“.

§ **L e n k a i** szvencezia szimet szimtmetinį jubilėjų gimimo Adomo Mickevyciaus, kurs pas juos buvo didis poetas. Mickevycia buvo lietuvis ir raszė daug apie Lietuvą. Gyvenimą jo ir paveikslą paskiaus ir mes Tėvynėj praneszime.

§ **K u n i g a s H e r m a n a s D o m e i k a**, sunus garsaus Ignoto Domeikos, draugo Adomo Mickevyciaus,

atvyko iš Amerikos, iš Sant-Jago, pasižiurėti pas gimines į Lietuvą. Artymiausi jo giminės gyvena Gardino gubernėj, Slonimo pavieta. Kunigas Hermanas kalba vien tik iszpaniskai ir prancuziskai, lietuviszkai nē lenkiskai nemoka.

§ **K a u n o t v i r t y n ė s** mēdas tolesniame laike ketina Vokictijos padonams uždrausti žiemavoti Kaune ant botų. Bijo i, kad vokiecziai, gyvendami per ilgus žiemos mėnesius panemunėj, nenuimtu kartais apvylę plianų Kauno tvirtinēs. Tiek to daugiaus lietuvių iš Didžiosios Lietuvos galēs botinikyste užsiimti.

§ **L i e t u v o j** maskoliai vis daugiaus veisia teip vadinamas „cerkvinės“ mokslines. Kauno gubernėj ant 571 mokslainēs, cerkvių yra 21. Vilniaus — ant 556, cerkvių yr' 60. Gardino gubernėj ant 1001 mokslainēs, cerkvių skaitosi 78. Cerkvinēs mokslainēs buna po priežiura popo. Pratina jose vaikus prie maskolystēs ir pravoslavijos.

§ **S u v a l k ų g u b e r n ė j** rēdas ketina už kokios poros metų užvesti kiekviename pavieta „randavus“ ligonbuczius (szpitoles), kuriose užlaikys daktarą ir aptiekas. Piniigus ant to turēs sudėti patys žmonēs. Kad tik ir to maskoliai nepanaudotu, kaipo įrankio del rusifikacijos.

§ **I š z M a r i j a m p o l ė s** „Ukiniko“ korespondentas statistiskais faktais patvirtina paduotą pernai lietuviszkuose laikraszeziuose žinią, kad maskoliai apie Marijampolę užkreczia žmones piktąja liga (sifiliu).

1896 m. Marijampolės ligonbutij buvo net 64 ligoniai su sifiliu, tuom tarpu, kad 5 kiti Suvalkų gubernės ligonbucziai turėjo viso tik 47 tokius ligonius, gal ir daugiausiai nuo maskolių. Na o ka, ar ne paleistuvystę maskoliai terp mus platina?

§ Naujus geležinkelius maskolių ministerija rengiant nuo Rygos per Panevėžį į Kauną. Nuo Panevėžio per Vilksmergę į Kauną. Nuo Panevėžio į Vilnių (paduoda Lietuva).

§ Priekulis, Kurszėj, žanda-

rai paėmė išz vagono 2 os kliasos p. Savickį, kasierių gr. Tiszkevycziaus, ir nuvedę ant kamaros apkraustė jį, jie-zkodami lietuviszky knigy.

§ V i l n i u s reikalauja daugiaus vyriszky ir moteriszky mokslainy. In moteriszkaja gimnazija ten isz 100 kandidatky, tilpo tik 45. In mokintojy instituta isz 128 likosi priimty tik 23, nors egzaminus iszlaiko daugumas, bet negali buti priimti del stokos vietos. Oj, pavydi maskoliai lietuviams szviesos, pavydi!

Prusu Lietuva.

ATEINANTIEJIE RINKIMAI.

„Vienybė“ ir „Lietuva“ pritaria anai misliai, kad duoti Prusy lietuviams pinigiszka paszelpa ant reikalų rinkimuose pasiuntinių į Seimą. Asz mislinu, kad užmanymą tą nevie-nas pagirs. Prusy lietuviai tautiszkuose dalykuose stovi dideliai žemai, yra tik menka tautiszka lietuvių partija, kuri hudina Prusy lietuvių dvasią. Aną stiprindami, mes stiprinsime abelnai lietuviszkaja dvasią, kelsime musų tautystę, drutinsime Lietuvą. Ar nebus garbė del mus visų, kad lietuviai Prusuose turės savo pasiuntinius Karalystės ir Vieszpatystės Seimuos? Ar nepagarsės tad lietuviszkasis vardas! Ne vien vardas, bus ir nauda, kad tokie pasiuntiniai užtars lietuviszkus reikalus.

Kurie nori Prusy lietuviams pinigiskai pagelbėti, siuskite pinigiskas aukas į rėdystę „Tėvynės“ „Vienybės“ arba „Lietuvos“.

Karaliaucziaus universitetas (paduoda „Lietuva“) apturėjo nuo Prusy rėdo didelius pi-

nigus ant pagerinimo visokių užvedimų. Ant knygyno (bilibotekos) 400000 markių, ant iszplatinimo klinikos 400000 apart to paskyrė pinigus ant padidinimo botaniszko sodo, įtaisė didį žiuroną ir t. p. Karaliaucziaus universitetas yra vienatinis universitetas Lietuvos rubežiuose. Prie to universiteto yra ir katedra lietuviszkos kalbos.

Tikras
Tėvynisz-
kas Kalen-
dorius.
pavestas

Augsztaicziai ir Žemai-
cziam, Lietuvos ukini-
kam s, ant 1898 m. Iszleis-

tas, matomai. Tilžėje. Paslapių 76. Pradžioj telpa eilės: Jaunuomenės Daīna, Meilė Tėvynės, Praeitė Lietuvių... Isz pamokinių telpa ezion ilgesnis rasztas „Kokią naudą turime isz pasodytų medžių ant vieszkelių, ulyczių ir priemonų arba gyvenimų“ — Apart to telpa ezia keli pasakojimai, vieni originališki, kiti perspaudinti isz „Tėvynės Sargo“.

Ukiskasis Kalendarius ant 1898 m., turinczių 365 diepas, su parodymu orotmainų pagal szimtmetinį Kalendarį. Paslapių 40. Didesnę dalį užima kalendoriški suraszynai. Pluosztas eilių-dainelių, straipsnelių — „Sztas apie palengvinimą ukinikų padėjimo“; tai ir viskas, ką tame kalendoriuje galima svarbesnio rasti,

Su Naujais Metais vėl du nauji lietuviszki laikraszeziai pasirodė Amerikoje: „Dirva“ ir „Galybė“.

„Dirva“ iszeina povizdije knygutės, kartą į tris mėnesius. Iszduotoju yra kun. A. Milukas; talpins Dirva svarbesnius moksliszkus rasztus ir szeip del žmonių naudingus rasztus, rankvedžius del mokslainių ir t. p. Pirmą knygą iszleista „Dirvos“ yra „Medega Simano Daukanto biografijai“. Antra knygą bus „Medega del lietuviszkos daktarystės“, alfabētiszkas suraszas vardų ligų, rankius p. Silvestraiczio, pertaisyta d-ro B—ss.

„Galybė“, mėnesinis laikrasztis. In pirmą numerį, susidedantį isz 48 pusl., patilpo straipsniai: Senovės gyventojų liekanos Amerikoje. Moralybės evoliucija. Vaisingumas ir jo sumažėjimas. Gyvenimas Je-

zais Christaus (pagal ezekiszka). Ant pabaigos patilpęs straipsnelis „Kunigas moteris ir spaviednė- ezia“ aiskiai rodo „Galybė“ pakraipą laikraszezio „Kardo“, prie kurio iszeina.

Tokin budu sziuose 1898 metuose iszeis Amerikoje net 10 liet. laikraszezių:

1) „Vienybė Lietuvnių“ Plymouth, seniausias, iszeinas nuo 10 d. Vasario, 1886 metų, sanvaītinis (nedėlinis).

2) „Saulė“ Mahanoy City, Pa., iszeinas nuo 1888 metų; nuo Rugėjo mėnesio 1896 m. du kart per sanvaite.

3) „Garsas“, Shenandoah, Pa. iszeina nuo 13 d. Spalnio 1892 m., metuose 1994 tas pailgino vardą ant „Garsas Amerikos Lietuvių“ sanvaītinis.

4) „Lietuva“, Chicago Ill., iszleđziamas nuo pabaigos metų 1893 sykį per sanvaite.

5) „Tėvynė“, Organas Susiv. Liet. Amer., mėnesinis, iszeina nuo 1 Sausio 1896 metų.

6) „Rytas“ Waterbury’j, Conn., kartą per sanvaite, iszeina nuo 27 d. Vasario 1896 m.

7) „Kardas“, Baltimore’j, nedėlinis, iszleđziamas nuo 2 d. Balandžio 1896 m.

8) „Pennsylvanijos Darbinikas“, Shenandoah, Pa. iszeina nuo 21 Rugpjucio 1896 m. sykį sanvaite.

9) „Dirva“, Shenandoah, Pa., iszein’ kartą į tris mėnesius, nuo Sausio m. 1898 m.

10) „Galybė“, mėnesinis. Iszleđziamas prie nedėlinio laikrasze-

czio „Kardo“ Baltimorėj, Md. nuo 1888 metų. Rėdytoju ir iszduotoju Sausio m. 1898 m. buvo J. Szliupas.

Laikraszcziai užgesę: 1) *Lietuviszka Gaziet*a, pradėjusi iszeidinėti d. 27 Spalių 1879 metuose, Shamokin'e, Pa. Iszdavėju buvo M. Tvarowski's, paliovė gyvavusi po iszėjimo 12 ar 14 numeriu.

2) „*New Yorko Gaziet*a *Lietuviszka*“. Laikrasztis iszdavinėjimas per Taworszczistia akcijonieriszka. Pradėjo iszeidinėti Spalių mėn. 1891 metuose, iszėjo teipgi keli numeriai.

3) „*Unija*“, pradėjo iszeidinėti 25 d. Spalių 1884 m., traukė iki 25 Balandžio 1885 metų, Brooklyn'e, N. Y. Iszleistoju buvo M. Tvarovski's. Rėdytoju pabaigoj J. Szliupas.

4) „*Lietuviszkas Balsas*“, pradėjo iszeiti Liepos mėnesij 1885 m. pirmiaus New Yorke, paskiaus Shenandoah'rij, Pa. užmigo su galu

5) „*Nauja Gadyne*“ pradėjo iszeidinėti rudenij metų 1893, tesėje iki 14 d. Birželio 1886 m. Iszeidinėj Mt-Carmelij paskui Seranton'e, Pa. Iszdavėju ir rėdytoju buvo J. Szliupas.

6) „*Valtis*“ pradėjo iszdavinėti kun. A. Burba 4 d. Balandžio 1894 m. Plymouth'e, Pa., užgeso 17 dieną Balandžio 1895 m.

7) „*Bostono lietuviszkas laikrasztis*“, pasirodė 2 d. Lapkriczio 1895 m. Iszėj tik 7 numeriai, Boston'e, Mass. Iszdavinėj akcijonieriai.

8) „*Lithuanian Weekly magazine*“, iszleido M. Tvarovski's 12 d. Lapkriczio 1896 m. Brooklyn'e, N. Y. paveizdoj knygelių su apysakomis. Tuoj tą pat metą nupuolė.

RASZTAI APIE LIETUVA IR LIETUVIUS SVETIMOSE KALBOSE.

S v o b o d o j, rusiszkame Amerikoj iszeinancziame laikrasztij, patilpo keturiuose paskutiniuose numeriuose 1897 m. straipsnis „*Polszecz*a, *Rusi Litva*, kolka slov po povodu polsko rossyjskoi ugody“, paraszė Jonas Litvin. Pusiau beletristiszkoj formoj iszrodyta ten dabartinė lenkų su lietuviais politika, jų neprilankumas del lietuviszko judėjimo, antroj ir trecioj straipsnelio da-

lij autorius, kalbėdamas apie dabartinį susiartinimą lenkų su maskoliais, ragina, kad spaudžiamos per maskolius ir lenkus gentės: lietuviai, rusinai ir bielorusinai teipgi artintusi. „*Priesz 500 metų* tos trys gentės tvērė jug viena didelę lietuviszkai-rusiszką vieszpatystę. . . . Jeigu tada nē pas vieną isz tų trijų tautų nebuvo godžių, fanatizkų, kad pragaiszinti vienas kitą, norų, nebutu nē dabar“.

**Naujai prisirasze san. nuo 5-tos d. Sausio iki 1-mai Vasario
1898 m. su pazenklinimu prie kurio skiriaus prigule.**

1	Ant. Ivanauckas	42	I	..	Kat. Ivanauckienė	20	I
2	Iuoz. Ratkevycziene	?	I	22	Marė Vyszauckienė	?	I
3-24	And. Sarkauckas	26	I	30	Ag. Petkevycziene	?	I
..	Ant. Sarkauckas	25	I	..	Kaz. Guravyczia	?	I
..	Kaz. Anskis	37	I	..	Rožė Guravycziene	?	I
..	Jonas Prusaitis	27	I	..	Mot. Kauckas	?	I
..	Vin. Vosilits	35	I	..	Mik. Nauruszys	?	I
..	Mare Pruselaitienė	24	I	31	Mot. Buraczauskas	30	I
4	Ane Adamavycziene	38	I	..	R. Vrocziuskiene	33	I
..	Iur. Adamavycze	35	I	34	P. Mikalauckas		
7	Jonas Mauruszaitis	36	I	35	Jonas Mikliunas	24	I
..	Marė Mauruszaitienė	34	I	..	Iuoz. Kriszeziunas	27	I
..	Pet. Kasziuba	39	II	..	Ier. Dailyda	19	I
..	Ona Kasziubienė	40	II	36	Kaz. Karuza	32	I
..	Iuozas Samuolis	25	II	..	Vin. Trakauckas	41	I
10	St. Vasilis	31	I	..	Vin. Augustynavycze	37	I
11	Iur. Kazemekas	27	I	..	Iuoz. Mileris	35	I
..	St. Bulzgis	24	I	..	Pr. Szidvyilas		
..	St. Pranckus	25	I	..	Mot. Bartulis		
..	Pet. Iuckaieziutė	31	I	..	Iur. Szuliepa		
..	Ona Kazemekiutė	22	J	39	Al. Mazeika	35	I
..	Ion. Zubrickas			..	Ion. Zemaitys	36	I
14	St. Visauckas	30	I	..	Iuozas Skeltys	34	I
..	Mare Visauckienė	?	I	..	Aug. Birkszmonas	39	I
..	Iuoz. Baranauckas	40	I	..	St. Stankaitis	29	I
..	Kas. Baranauckienė	?	I	..	An. Bartnikas	39	I
..	Sel. Sroginis	39	I	..	Kaz. Platys	28	I
15	Jonas Kavaliunas	?	I	..	Iuoz. Gullinas	26	I
..	Ad. Kavaliunas	?	I	..	Iuoz. Ramaszauckas	30	I
17	Marė Zailskienė	27	I	..	L. Ramaszauckas	19	I
..	Mat. Aksomaitis	34	II	..	Ant. Cziurlionis	28	I
..	Marė Aksonaitienė	30	II	..	Ona Cziurlionienė	23	I
31	Vin. Iunevyczia	31	II	46	Ona Czepaitienė	22	I
21	Ant Ivanauckas	25	I	51	Ag. Anieliauckienė	38	I

„ Ion. Žemaitis	30	I	„ Kun. I Sutkaitis
„ Ion. Židnavyczius	24	I	„ Mikas Smoluka
„ Kar. Rutkauckas	21	I 41	Marcelius Szaulys
„ Iok. Vievesis	37	I	„ Magdē Szaulienē
„ Ur. Vievesienē	37	I 46	Vin. Kudzius
„ Ona Szukevyczienē	40	I 51	Kun. A. Milukas
„ Mot. Kupeczynskas	34	I 7	Simanas Lapata
„ Vl. Czyżevska	31	II	„ Urszulē Lapatienē
„ Ion. Kunca			„ Motiejus Klimas
52 Ion. Szmerauckas	28	I	„ Katrē Klimienē
„ Iuoz. Aliszauckas	23	I 6	Kun. A. Burba
„ Mag. Lukoszaitienē	22	I	„ Iuozas Mažeika
„ Mar. Mikalavyczienē			„ Emilija Mažeikienē
„ Kaz. Micziuda			„ Sus.“ sekret. V. Žukautskas.
56 Ion. Karalius	21	I	
58 Iuoz. Mikutaitis	32	I	Persikēlē sąnariai
60 Pet. Kreucziunas	28	I	isz kp. į kp.
64 Pr. Stankevyczia	34	I	
„ Mag. Stankevycziene	29	I	1 6 Kun. A. Burba
„ T. I. Stavenas			6 5 Iur. Dvylys
„ Pr. Kalminas			„ „ Mor. Dvylienē
			„ „ Vin. Daimanta
Gleen Lyon, ir Wanamie Pa,			13 6 Ona Ukienē
Andrius Sarkauckas	36 m.		15 Andr. Graicziunas
Antanas Sarkauckas	25 „		„ „ Ur. Graicziunienē
Kastanta Anskis	37 „		
Jonas Prusaitis	27 „		
Vincas Vosilius	35 „		
Marē Prusaitienē	24 „		
Seni sąnariai isz pirmo skyriaus perėjo ant pagarbės sąn.			
34 Iuozas Turauckas			
49 Feliksas Mikolainis			
Seni sąnariai isz pirmo skyriaus persikēlē į II, t. y. ant 300 dol. posm.			
9 Eugenija Katalinienē			
12 Iuoz. Lindzius			
„ Kun. I. Žilinskas			
14 Iur. Murauckas			
17 Ion. Savickas			
„ Marē Lukszienē			
30 Kun. A. Kaupas			
35 Iulius Vitkauckas			
„ Pijuszas Lorenca			

PASARGOS.

1. Buvo kiekvienai kuopai paaiskinta, kad aplikacijos turi paduoti Sus. L. A. sekretoriui tik naujai prisirasantieji sąnariai, arba tie isz senųjų, kurie persikelia ant 300 dol. posmertinės.

2. Pagarbės sąnariai ir turi paduoti aplikacijos, bet apie savo sveikatą jie gali neminėti, nes posmertinės neima.

3. Nekurie kalba, but nėsą gerai, kad ant aplikacijų nēr' Susiv. peczeties, Tokie turi žinoti, kad ne „Susiv.“ sąnariams iszduoda aplikacijos, tik sąnariai Susivienijimui ir sąnariai deda ant aplikacijų savo ženklą: pasiraszo patys ir kuopų virsziniškai, o gali pridėti ir peczėti, jei tokį kuopa turi.

Stovis kasos.

ISZEIGA

nuo XII seimo iki 21 Febr. 1898 m.

Dec. 10 97	Garsas Pub. Co už N Tėvynės	\$111,95
„ „ „	Stagarui už korektų taisymą	30,00
„ „ „	gr-ui Lelyvai (Matrosow) už rasztus į Tėvynę	17,00
„ „ „	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	25,00
„ „ „	Iur. Kazakevycziui alga, pensai	87,00
„ „ „	Kun. I. Kaulakiui pensai peržiūrėjimo kasos ir Seimo vainikas ir ženkleliai delegatų	27,50
„ „ „	P. Szareckienė paszelpos, pagal nutarimą Seimo	50,00
„ „ „	Vinc Chmieliauckui pensai peržiūrėjimo kasos ir važiūnėjimas į „court'a”	7,00
„ 22 „	Gebetner and Wolf už knygas į Susiv. knygina (ant Kun. Žilinsko rankų)	25,00
Jan. 4 „	p. Graicziunui paskolinta, pagal nutarimą Seimo ant kun. Žebrio parankos	100,00
„ 7 „	Poniai Žiurienei isz Gleen Lyon, Pa., posmertinės už a. Jurgį Žiurį	150,00
„ 8 „	Garsas Pub. Co už Tėvynę	50,25
Feb. 1 „	Garsas Pub. Co už Tėvynę	100,00
„ „ „	Harper Illustratin Syndicate	22,75
„ „ „	M. M. Borkui (lower'iu) už rekordinimą bondsman'ų ir jo darbą	6,50
„ 5 „	Postal Cards (1000) dėl kasieriaus ir sekretoriaus	13,75
„ 14 „	Už paveikslėlius į Tėvynę Harpers Synd.	3,46
„ 17 „	Už protestų suraszymą priešais emigracijos bilių lower'iu	3,00
„ 21 „	Poniai Kuncienei posmertinę a. a. Jurgio Kuncos isz Pitts- tono	150,00
		<hr/>
		\$ 989,10

Kaz. Radziavyzzius,
S. L. A. Kasierius.

Vi o iki 7 d. Vasario (Febry) įėjo	\$87325	N. B. Dieną 10 Gruodžio 1897 m. perrokavę akyvaizdoj p. Milaucko, buvusio Susiv. L. A. kasieriaus ka- sos knygas pereitų 1897 metų, perroka- vęs pagal kuopas visų metų ineigą, mes žemias pasiraszę Centr. Susiv. L. A sąnariai radome sekanczią ro- kundą.
Nuo senojo kasieriaus priimta	500,00	
	<hr/>	
	\$1373,25	
Viso iszmokėta	184,96	
Ineigos pas nauja kasierių	1373,25	
Pas p. Milaucką yra.	3134,37	Ineigos per visus metus 4180,45
Viso — — — —	4507,62	Iszeigos 2017,98

Balance 2162.47
 Pernesza suma nuo 1896 metų 1471.90

Priemėmė 3634.37
500.00

Liko pas p. J. Milaucką \$3134.37
 Ant ko pasiraszome
 Kun. J. Zilinskas prezid.
 Vincas Chmieliauckas } peržiūrėto-
 Kun. V. Matulaitis } jai kasos.
 Paraszas ir rokundos iszvedimas
 liekasi kasos knygose, ką ateinantis
 XIII Seimas galės pervieryt.

Iki Sausini mėnesiui į Susiv.
 ką už tikietus ir mokesčius įėjo \$65,
 50 Sausio mėnesį į Pittsburg kp.
 11 Sausio 15.50

Union City	13 „	41,50
Brooklyn	13 „	4,50
Mckees Rock	14 „	19,00
	20 „	27,00
Richmond	13 Jan.	1,50
Mahanoy City	13 „	25,50
Scranton	14 „	16,00
Wilkes Barre	14 „	21,00
	22 „	2,00
	2 Feb.	8,00
New York	14 Jan.	2,00
	21	1,00
	29	5,00
	31	11,00
Pittston kp	18 Sausio	50
	28 „	22,50
	3 Febry	13,50
Detroit	13 Sausio	13,00
	20 „	2,00
Boston	13 Sausio	10,50
	13 „	6,00
	18 „	1,00
	21 „	1,00
Plymouth	4 Sausio	10,00
	11 „	33,00
	12 „	5,00
Baltimore	13 „	44,50
Northam.	3 Sausio	50
Shenandoah	3 Jan.	14,50
	„	50
	17 „	4,00
	29 „	2,50

Cincinnati	Feb.	2,50
	3 Jan.	23,00
	13 „	8,00
Warcester	4 „	3,00
	11 „	1,00
Glen Lyon	„ „	22,50
	13 „	50
Bever Falls	10 „	2,00
Bridgeton	11 „	7,50
Amsterdam	11 „	4,00
Mahanoy Plane	12 „	6,50
Ansonia	13 „	6,50
Chicago	12 „	13,50
Newark	13 „	10,50
Waterbury	13 „	28,00
	27 „	2,00
Philadelphia	13 Jan.	19,50
	13 „	8,50
	13 „	34,00

GROMATNESZIS. Nepasira-
 rasziusiam isz New Yorko.
 Su tamistos iszvedimu „nedėlios arba
 sanvaitės“ dienų vardų nesutinkame.
 Kad žodis „sanvaitė“ paeitu nuo
 szulvuite — duktė saulės, abejojame,
 o ar lietuviai lotyniszkais vardais bu-
 tu vadinę sanvaitės dienas, — Mėn-
 vaitė, Marsdienė, Vensdienė, Ketvir-
 dienė, Penktdienė, Saturdienė yr dide-
 lis klausymas.

Nekroliogija.

Kun. Silvestras Gim-
 žauckis, kanaunikas, Bogusla-
 viszkio (Vilniaus pav.) kleboas, pa-
 simirė besigydydamas Varszavoj ru-
 deniop m. 1897. Amžiaus metų 51.
 A. a. kun. Gimžauckis buvo lietuvis
 patrijotas ir rasztinikas. Jis tai
 paraszė žinomą eilių knigėlę „Lietu-
 vos Bieziuolis“, iszvertė į lietuvisz-
 ką kalbą „Bažnytinę Istoriją Vaple-
 rio“. Savo lenkiszkuose rasztuose
 teipgi gynė lietuvius. Tegul Lietu-
 vos žemelė bun' lengva jo kaulams

Skaitlius sanariu.

Kuopos N		I-mo Skyriaus seni san.	I-mo Skyriaus nauj-nuo 1898 m.	II ro Skyriaus san.	pagarbės san.	Suspei duoty.
1	Edwardsville, Pa kuopa	6	1	—	—	—
2	Forest City, Pa kuopa	61	1	—	—	7
3	Wanamie ir G. Lyon,	32	6	—	—	1
4	Elizabeth, N J kuopa	20	2	—	—	12
5	Plymouth, V M Vol.	8	—	—	—	—
6	Plymouth, Pa	38	—	3	—	8
7	Pittston, Pa	27	2	7	—	6
9	Cleveland, OS Jur ir kp	63	—	1	—	7
10	Philadelphia, Pa	30	1	—	—	11
11	Waterbury, Conn	42	5	—	1	1
12	Shamokin, Pa kp	26	—	2	—	3
13	Baltimore Md kp	35	—	—	—	16
14	Pittsburgh, Pa kp	30	5	1	—	4
15	Chicago, Ill kp	15	2	—	—	8
16	Hazleton, Pa kp	10	—	—	—	5
17	Wilkes-Barre, Pa kp	30	1	4	—	2
19	Northampton, Mass	19	2	—	1	—
20	Union, City, Conn kp	60	—	1	—	4
21	Detroit, Mich kp	22	2	—	—	7
22	Bridgeton, pk	13	1	—	—	—
23	Amsterdam, N Y kp	8	—	—	—	—
28	Luzerne Borough, Pa kp	23	—	—	—	—
29	Richmond, Va kp	3	—	—	—	—
30	Scranton, Pa kp	20	5	1	—	2
31	Mahanoy City, Pa	40	2	—	—	4
32	Athol Mass, kp	28	—	—	—	—
33	Ansonia, Conn kp	10	—	—	—	2
34	S Boston Mass Vitauto	11	—	—	4	2
35	Pittsburgh, Pa Vitauto	16	3	4	—	3
36	Cincinnati, Oh S Kaz	5	4	—	3	—
37	S Brooklyn N Y kp	6	—	—	—	—
38	Brooklyn, E D N Y kp	37	—	—	—	3
39	Mckees Roaks, Pa	14	12	—	—	—
40	Newark, N J kp.	18	—	—	—	—
41	Brighton, Mass S Juoz,	—	—	2	—	4
42	New York City, kp	4	—	—	—	2
43	Philadelphia, S Juoz	67	—	—	—	2
45	Homstead Pa S Juoz	16	—	—	—	—
46	Pittsburgh Pa S Juoz	18	1	1	—	—
48	Yonkers N Y kp	—	—	—	—	—
49	Thorp Wis	—	—	—	1	—
50	Mahanoy Plane, Pa	13	—	—	—	—
51	Shenandoah Pa kp	14	9	1	1	2
52	Minersville, Pa kp	19	3	—	2	—
53	Terville, Conn kp	4	—	—	—	—
56	Traverse City, Mich	13	1	—	—	1
57	Broad Brook, Conn kp	3	—	—	—	—
58	Worcester, Mass kp	6	1	—	—	—
60	S Boston, Mass kp	6	—	—	—	1

Kuopos N		I-mo Skyriaus seni san.	I-mo Skyriaus nauj, nuo 1898 m.	II-o Skyriaus san.	pagarbės sąj.	Suspen- duoty.
61	Beavere Falls, Pa kp	4	—	—	—	—
62	Pittston, Pa blaivystės	—	23	—	—	—
63	Cincinnati, Oh kp	5	10	—	—	—
64	Grand Rapids Mich	—	2	—	2	—

Dvi Aptiekos, P. C. Schilling & Co.

2801 ir 2401 PENN. AVE.

Vienitėlės aptiekos Pittsburge ir aplinkinėje, kur galima lietuviškai srsisznėkėt ir gaut ko kas pareikalauja, v sokia patentavotų ir krajevų liekarstų, kaip tai gatavos tro- jankos ir visokių szaknų ir žolynų. Turim teipgi liekarstas garsaus dr. Hager, no viso- kių ligų. Norintieje parsitraukti kokių nors liekarstų raszykit ant žemiaus paduoto antraszo, o gausit greitai atsakymą.

J. MURAUSKAS, 2801 Penn Ave, PITTSBURG, PA.

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue,

CHICAGO, ILL.

*Mano Dirbtuwe tapo
Apdowanota*

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuskos Paro-
dos už rupestingą, tei-
singą ir artistizką isz-
dirbimą.

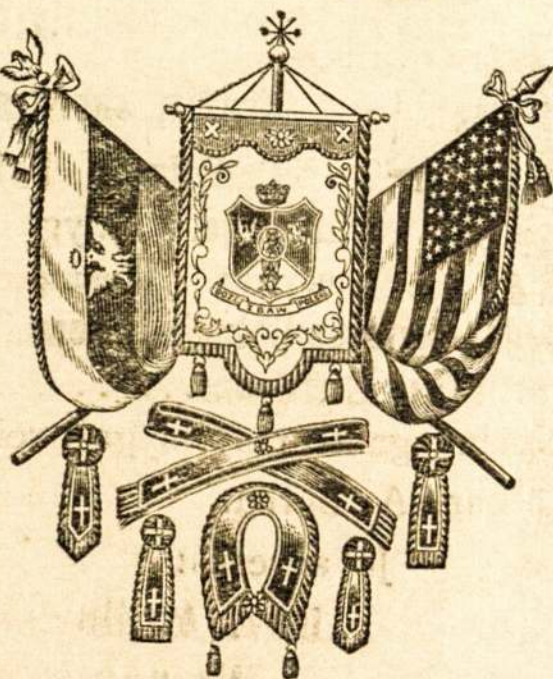

**KARUNŲ, SZARPŲ,
KUKARDŲ, ROZETŲ,
BERLŲ, MARSZAL-
KINIŲ LAZDŲ ir tt.**

Turiu už garbę apreikszti guo-
dotiniems Kunigams ir guodotin.
Draugystėms, kad asz dirbu wi-
sus augszcziaus paminėtus daig-
tus Pigiausei, Teisingiausei
ir Geriausei, nes per 30 metų
užsiimdama iszdirbimais igijau
geriausę praktiką ir dėl to galiu
wiską padirbt pigiau ir geriau ne-
gu kiti fabrikai.

Su guodone

W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

Varpas!

Ukininkas!

Yra tai moksliskas ir literatiskas Mėnesinis lietuiskas laikras- laikrasztis, iszeinas Prusų Pietuvoj, tis, paszvestas reikalams Lietuvos syki į du mėnesiu. Kasztuoja 4 mark. ukinikų. Kasztuoja 4 markes.

Norėdami gauti tuodu laikraszeziu raszykit ant adreso:

HERRN DR. BRUOŽIS,

TILSIT, OSTPR. GERMANY.

Tevynes Sargas,

mėnesinis laikrasztis paskirtas dvasiskam ir medegiskam Lie- tnviių tautos sulaikymui per jos apszvietimą, iszeina Tilžeje. Amerikoje kasztuoja **1 dol.** su prisiuntimu. Raszytit pas:

HERRN SAUNUS

TILSIT Wasserstr.

OSTPREUSSEN.

Kiekvienai szejmynai iszpuola iszsiraszyti nedėlinį „Ryta“ aiskiausį ir pigiausį Amerikoje lietuviską laikrasztį. Ant me- tų tiktai **1 doleris**. Raszykite ir pinigų siųskite:

Rytas dolerio Vertas

Rev. J. Žebriš John str.

Waterbury, Conn.

Susivienyjimas turi del pardavimo sekanczias knygas:

Kražių skerdyne,..... 5c.

Padėjimas lietuvių tautos rusų viesz- patystėje. Knyga, kuri buvo siusta pernai pas carą. Rusiszkój kalboj. Prekė..... \$1,

Budas senoves lietuviu ir zemaicziau,..... 50c.

Istorija Europos..... 15c.

Norint gauti tas knygas reikia kreiptis pas Susivienyjimo knygiu kun. A. Burbą.

Jo adresas:

Rev. A. Burba

Plymouth, Luz. Co. Pa.